

PEREGRINACYA
SZĘSLIWA,

Dwoch Biskupow Wielkich,
KRAKOWSKIEGO,
i
WARMIŃSKIEGO,

Ná Łądzie iedną, po Morzu drugą.

Dwoiem Kazaniem Pogrzebowym ogłoszona.

Przez X. *LVDWIKĄ SKROBKOWICĄ, Zakonną*
Bráćciey Mnieszy de Obseruantia.

Przydána iest do tego

WROŻKA DVCHOWNA

Tegoż Authorá.

Z dozwoleniem Stárzych / y Wzędu Duchownego.

W WARSZAWIE,

W Drukárni *PIOTRA ELERTA J. K. M.* Typográfá,

Roku Pánstiego / 1644.

Typograph Czytelnikowi.

2215401
Ktoie oraz Kazanie præscentuieć/ Czy-
telniku lastkawy/ przez X. LUDWIKA
SKROBKOWICA, Zakonu Bractwey
Mniyszey de Obseruantia, w tym Ro-
ku przeżyłym/ iako na różnych mieyscach miáne/ tak
też różnych Typographow prasa wycisnione. A
præscentuieć nie tylko dla tego/ iż sie przebráło piero-
wbych Exemplarzow/ ale że iedno drugie ilustruie.
Do tego/ tak sie podobáło tym/ ktorych v mnie au-
thoritas sacrosancta. Jedno Kazanie przy solenney
depozyczey w Grob Zaczęć Ciátá godney pámieci
Jásnie Wielmożnego Je^o Mci X. MIKOLAJA
SZYSZKOWSKIEGO Biskupa Wárminskiego /
w Kościele Cáthedralnym Wárminskim odprá-
mowáło sie; drugie przy Erequiách godney także
pámieci Jásnie Wielmożneg^o J. M. X. IAKOBA
ZADZIKA Biskupa Krákowskiego / w Kościele
S. Agniełki w Krákowie; Trzecie na Zamku
Krák. w Kościele Cáthedralnym. Rozumiem o
ludzkości twoiey/ że nie náganiś prace tey moiey/
która iesli nie twemu polerowanemu dowcipowi/
tedy przynamniemy memoriae mansuræ, pomienio-
nych zacnych Biskupow y Senatorow /
dogodzi sie ile tyle.

PEREGRINACYA NA ŁADZIE,

Słodkiey Pamięci Jásnie Wielmożnego J. M. X.

MIKOŁAJA SZYSZKOWSKIEGO
BISKUPA WARMIŃSKIEGO.

Non est vir in domo sua, abijt viâ longissi-
mâ facculum pecuniæ secum tulit, in die
plenæ lunæ reuersurus est in domum
suam. *Proverb: 7.*

Miał być wć w przygodách rożnych / który
sądzić dobrze umiał o nich / takż między niemi
lere uczyniwszy: *Cura ingentes stupent, parua
loquuntur;* gdy co kogo doleże trochę / nie tru-
dno o słowá / nie trudno y o łzy / aby záraz trzeźwily serce /
byle najmniej žal ścisćć ie począł; *Parua cura loquuntur:*
ale kiedy komu zá żywe (iako pospolicie mówią) doymie/ abo
niebo zágniewáne/ abo trass iaki niešťeszny / ná ten czas zdre-
twieć musi/ stánie iako martwy/ nie dopytáš sie y słowká ná
nim; *Cura ingentes stupent.* Nie jest to pewny prognostyk
serdeczney rány rozkwilić sie; nie dopiero świat bogáty w tá-
kie Mistrze/ á dopieroż w Mistrzynie / co te ozdóbne dwie w
głowie gwiazdzie/ iako ná pogodę/ tak y ná deszcz nákrećć w
ocemgnięciu potráfia; *Ut flerent, oculos erudiere suos.* Ale
kiedy kto záduman: sy sie przenosi okiem wšytko / á sam z so-
bą miešťćć / ciężkie wzdychánie głąboćć polýła / w ten czas

Iſaia 13.

S. Amb. ſer.
de obitu
Valentin.Greg. Na-
zianz.

Iob. 31.

Ecel. 50.

muſi tuż ſiezerze coś za ſerce chwytać; dla tegoż wierci ſie ko-
ło całości ſwoiey / zapomniawſzy y ſłow ktore pod czas ſar-
bowanie / poniechawſzy y leż / ktore nie zámęgorzkie. Takie-
go żalu znayduie ſie doſkonaly abrys w Iſaiaſką Proroka:
Unusquisq; ad proximum ſuum ſtupabit, facies combuſta, vultus
eorum. Wſzyſcy zdretwiel / ieden w drugiego wlepił oczy /
wymyśle twarzy ich. Experiment zaś w Koſciele Chry-
ſtuſowym z okazyey poſpieſhney ſmierci pobożnych dwoch Ce-
ſarzow / Gracianą y Valentinianą / kiedy pomieniony Ko-
ściół zapomniawſzy ſie od żalu / zdał ſie lubo niedbąć / lubo nie-
czuć / gdy ſie nad niem paſtwiono / a 3 te y 3 owe ſtrone po-
gełkowano. *Percuſſa erat Eccleſia in maxilla tua, cum amit-*
teret Gratianum; prebuiſti & alteram, quando tibi Valentinianus
ereptus eſt. Ale y teraznięſzy lăment je niedaleko od tām te-
go / wydaie okropnoſć niezwoyczayna / y powſzechne zámie-
ſzanie w tey Dieceſiey / po ſtracie ách wielkiego Biſkupa y
Senatora / ktorego lubo martwy / miły iednak cien wala ſie
ieſzcze w oczách naſzych. Zmienila cere y prăwie oniemiala
ta przezaena Cathedra po takim miłoſniku ſwoim / co poſt abo-
minationem deſolationis, nie tylko cegielti tey w marmur przeros-
bić / ale y wſytkę wyzłocić oſilował / náoſtatek y zaſarbować
gotow był krwią właſną / uſurpujac nie raz z áffektem wiele-
kim one Grzegorza S. 3 Nazyanzu ſłowá: *Quis mihi det re-*
linquere Eccleſiam filijs ſignatam ſanguine meo. Umárli nápol-
cni Pokrewni pozbywſzy *corculum ſuum*, ſercá ſwego / y nie
przypuſzczáia conſoláciey żadney / iż go mieć náзад nie mogá /
Et nolunt conſolari, quia non eſt. Powieſili głowy y rece oſie-
rocieli Dworzanie po Pánie takim / żeby go rádzy przykładem
domownikow Jobowych / miáſto zaſtuzonego za Reliquia
miedzy ſierozebrałi. *Dixerunt viri tabernaculi, quis det ut de*
carnibus eius ſaturemur. Nie moze ſie obaczyć wſytká Pro-
uincya deſolata in terra ſedens, po zniknieniu gwiazdy / ciemno-
ſci z okoliczy zaglądájące do ſiebie / żarliwie / á co rzadka / glă-
dko oraz wpędzajúcey. *Sicut ſtella matutina in medio nebula.*

Obzieta sie nã wszytkie strony przeświecny Senat / requiruiac między wielkimi Planetami swymi Kiezyca wkochanego. *Et sicut Luna plena in diebus suis.* Ponurzone w melancholiiy Kościoly wymyslaia dumny żalosne / po zaciemieniu Słońca swego. *Et quasi sol refulgens sic ille fulsit in Templo Dei.* Wiech sie iako rozumie popisuię swoia lamentacya / nã nowinki z dawna / y wymyslnę kunszty porwyga Portugalia / kiedy po śmierci Karola V. powysuszał w Olissyponie Cysterny wszytkie / submittowała sie napełnić łzami / y publikowała to po wlicach wszytkich / rozpisawszy one z Psalmu 118. wyiete słowa: *Deduxerunt flumina oculi nostri.* Rzeki całe dobyły sie z oczu naszych. Ceremonia Ceremonia zostawac będzie / lecz opak a szczyt dzieie sie teraz / kiedy bol serdeczny strawiwszy / tak powedził wszytkich / że co biał Poetowie o Udonidzie / iakoby po jego śmierci / nie było mu z czego biednego wienca / wwieć / bo wszytko kwiecie oraz z nim obumarko y opadło. *U ille mortuus est, omnes flores etiam contabuerunt.* Tego w rzeczy samey doznawac teraz nã sobie wszytkim przychodzi. W tak powsechnym żalu słusznaby pocieszyć. Wspomina w swej Historii Procopius y Zonaras / że odważny Glinerus po przegranej dopraszał sie niegdy dlugo v Locum tenentã Belizariusowego / mizerney gełki nã stãrcie krwawych lez swoich. Mnie zaś nie trzebaby prosić o spongiam consolationis, w terażniejszy razie ciężkim / kiedybym samiey nie potrzebował *oppressus & ipse amaritudine.* Wiec tak; ponieważ nie moge wcieścić / pomoge żalować / aby przynamnię podzielony miedzy wiela żal był znosniejszy. Różne są miedzy Doktorami opinie / iakimby sposobem Anioł Gabryel w Ogroycu cieszył Syna Bożego melancholicznego. *Apparuit ei Angelus confortans eum.* Na ostatk / dochodzi ieden ex recentioribus, że wszytko conforto Anioła pomienionego zawisło nã tym / iż z taką cera melancholiczna præsentował sie Chrystusowi Pãnu / iakiey postrzegł v niego / y nie mówiac nic ani czyniac / tym samym roztrzewił skutecznie zbawiciela / że mu pomógł szczyt

Psalm. 118.

Luc. 22.

Pineda in cap. 3. Ioh.

žalu / w którym był ponurzony; *Habitu gestā, simili assumpto, ut Christo Assertori genua flectenti, ille etiam flecteret, & cum humi prostrato se quoque prosterneret.* Ažá y mnie tož vydzie / gdy pospolu z lástami wásemi / stodkiey pámieci Biskupa niegdy y Senatorá wielkiego / tropić z ciężkością z bolálego sercá bez del pytaiąc sie ktorymli gościncem puścił sie w droga swoje daleką; *Abijt viā longissimā.* A iakoli sie ná te wedrowke w promiánt opátrzył? *Sacculum pecunia secum tulit.* Nieśli trąsil tam gdzie sie zápuścił; *In die plena luna reuersurus est in domum suam.* Ja tobie *CHRISTE IESU* pókornie supplikuie / abyś mi był w tey drodze przewodníkiem / lást záś wáshych / przez mie prósi vmárty o audiencya.

Abijt viā longissimā.

ad Hzb:
II:

NJe rozumiem / aby ták dálece miał bydz kto obrány w rozum / żeby sie nie pozuwał w kondycyey swojey / że iest viator, to iest / iednym z Cechu wedrownych. *Confitentes quia peregrini & hospites sumus super terram.* Kto sie ná świat pókaze / wybierać sie záraz z niego musí / ani sie tym wymowi / chooby stáwiác nog ieszce nie potráfil. Do kólá wshyko pod niebem chodzi / á chodzi bez spoczynku. Gdzie koniec máluie my sobie czesto / z támtad cugle iák w nalepsza wypuszczác znówu ledwochodníkóm nášym przychodzi. Wiem / że w Písmie świętym w cenie tá liczbá / ktora sie ná křstalc cyrkulu gdy konczy / to záś poczyna : iákó šiodmy w tygodniu dzień przeshlym dnióm koncem / á záraz znówu šiedmióm innym początkiem iest : táže y liczbá dšiesiata / gdy sie wypelni / innemu dšiesiátkowi przez przybránie powtorzonych křesek / pochoob dáie.

Ciril. Alex.
lib. 2. in
Genel. de
Nóe & Ar.
ca.

Sacra Scriptura familiare est eos numeros, qui in se reuoluuntur, perfectionis symbolum statuere. Ale ná czym zawisła perfekcy liczb / to iest / aby moglá bydz bez liczby multiplikowana *in infinitum*, to przeciwным sposobem spráwuie mizerna kondycya káždego z nás / że bez přestánku z iednego punktu ná drugi pomyka sie; *Nunquam in eodem statu permanet.* Głoboko w

Iab.

te koley

te koley wglądał Młoyżesz/ łącząc misternie Genesim cum Exodo, Rodzenie z odrodzeniem/ Kieże swoje pierwszą zcomponowawszy/ o początku rzeczy wszytych/ *Liber Genesis*: a drugą ną tychmiasz przyszywshy do niej/ *librum Exodi*, seu *Excelsus*, o wyscieniu wedle Litery/ z *Egyptu* dawnego; wedle tądziemnice/ z *Egyptu* światą tego. Chciał przez to wyrażić nie rozdzielną sforę albo raczej alternatę wystawiczną wesołey ną świat intraty/ z pretką iego rumącyal iako pięknie moralizuje Grzegorz święty Tysenski; *Neque enim fieri potest, ut qui Genesim generationem, inquam, audierit, non Exodum, id est, Excelsum protinus cogitet.* Ledwo nogę položyl w Ratu pierwszy głowiek/ aż natychmiasz/ tak się wchodził/ że trafić do Gniazda swego własnego nie mogł. Musiał Pan Bog dobywać głosu szukać go/ *Adam ubi es?* Gdzieżes iest Adamie/ kedy się obracaś: *ubi es?* Bęspiecznie mogł ną on czas zaraz odpowiedzieć Panu Bogu Adam/ wedle contemplacyey wysokieg intelektu Żydowina Philona: *Nullibi sum.* Tędziey mie nie maś Panie; taka mie się lekkość trzyma/ że y ną biedny moment w kroku iednym postać mi nie podobna. A nie mogł wiekshy prawdy powiedzieć on Philosoph lubo Paganin/ iako kedy powiedział/ *Neminem eundem fluvium bis ingredi posse*: że żaden w iedney rzece dwakroć zmacać się nie może/ bo y w rzece zawshę inna woda/ y głowiek nigdy w iednym punkcie. Jest quasty a v Theologow/ ieżeli wszyscy Anyołowie *sunt missi*, to iest/ ieśli zwykli biegac ordinarię w rożnych poselsztwach/ kedy im kaza? A lubo Doktor Anyelski ecypnie od tey podróży niektorych mając po sobie authoritatem Grzegorza Świętego/ ną iednak Doktor subtelny/ wsharshy się ną oney generalney propozycyey Páwła Świętego: *Nonne omnes ad* ad Hebr. 1. *ministratori Spiritus.* Ażaz nie wszyscy są Duchowie służebni? inaczey rozumie y nauczał że wszyscy Anyołowie etiam *suprema Hierarchia*, komornicy/ że tak rzekę/ służą: bieżą gdzie im iedno kaza. Jeśli Anyołowie iuż *Comprehensores*, włapiwshy co włapić mieli/ podróż iednak odprawia; a o sobie co rze-

Greg. Nazianz.

AŁ. 10.

Gen. 4.

1. Cor. 9.

Aristot. in
in Probl.

Ezech.

Zachar.

Psalm. 54.

czemy/ ktorych wołacya y perfekcy na tym wszytki/ dobieżec celu zamierzonego/ *Sic currite ut comprehendatis*. Nie był tedy powany sam Syn Boży/ od tej podróży; erat viator; lubo od momentu poczęcia swego był y *Comprehensor*, rowno także pociągał z nami w tym zawodził y dla tego Piotr Świsty zabawe jego wszytkę na świecie śmiał przezwąć szczerą *cursor* / *qui pertransiit benefaciendo*. Który sie tu chciał śadowić y założył pierwsze Miasto/ pamietaia łaski wasze/ kto był? *Primogenitus Diaboli*, Pierworodny Czartowski/ Bratoboyca Rásim/ *& edificauit Ciuitatem*. A przecie niepomogło mu to nic/ po staremu tuląc sie po świecie y z miejsca na miejsce pomyślać musiał. *Ero vagus & profugus in terra*. A lubo to tak iest/ zesmy wszyscy *viatores* wędrowni: nie iednąko przecie wędrowka ta wszytkim nadaie sie. Ten zbladzi, ow wstanie! z millioną całego ledwo pod czas ieden dobieży kresu. *Omnes quidem currunt, sed unus accipit brauium*. Czy że nie wszyscy wiedza iako biec? czy że nie zawse chcą isc za przewodnikiem? Ma osoba bliwa qua styg Aristoteles in Problem: gdy kto w zawod puści/ iako mu sporzey biec? czy wciąż idac/ czy spoczywaiac? *Concludite iz wciąż biec*: bo byle spoczał namnietyl *refrigescunt spiritus animales*, tedy osydną przedko iedrmieiacie od ciepła w biegu iednostáynym pochopy/ zacząym y ciało ocieżeć musi. Tegoż sekretu trzymać sie nam także niebo w naszey *cursey*/ wyrażaiac powinność *Cursorow* dobrych/ to przez one kółá v Ezechiela chyžo obrotne/ a punktem tylko ziemie ślęgaiaie podług obseruacyey Hieron: *S. to w onych kamieniach v Zacharyasza/ po gládkim páwimencie toczacych sie/ Lapidés Sanctuarij voluuntur super terram*: to w onych skrzydłach/ ktorych Dawid dla śpieśniyśkego potázdnu nie tylko prągnal: *Quis mihi det pennis sicut columbae*? ale też z pożytkiem ich zaraz zażył. *Ecce elongavi fugiens*. Albowiem iako przykázdym gościncu wielkim nie trudno o kárgme/ albo Wiedzny Dom/ tak y przy drodze po ktorey puszczamy wzawody/ pełno wiech roznych na wstępiuituiacych. A chochy drugi rad ie

ominal/ iednak nie obaczy sie pod czas/ aż zawnadzi o ktora/ y
wvyeznie. Jesli kto/ tedy Dawid pomieniony vsal sobie w
rey mierze/ y smial glosno tym potrzasać. *Dixi in abundantia*
mea, non mouebo in aeternum. Mowilem ia w obfitości mo-
iey/ nie dam sie z kroku ruszyć nà wieki nikomu. aż ledwo to
wyrzeli/ poyrzal tylko gdzie było nie trzeba/ alie obaczył sie
też tam gdzieby był nie rad. *Anertisti faciem tuam, & factus sū*
conturbatus. Conterfet tego piękny w onym ostatnim pogros-
mie Absolona y drużyny jego/ gdy go tak opisuie Pismo. *Multo*
plures erant, quos saltus consumperat de populo, quàm quos vorauit
gladius in die illa. Nierowno (prawi) wiecey z onego zu-
chwałego woyska/ strącił bliski od poboistw las/ a niżej śia-
blà nieprzyjacielska. Ato iakim kstałtem? Takim/ odpowia-
da s. Petr. Dam. *Quicum Absolone perduelles extiterunt, Deo*
deserente cecati, arbusculi occurrentibus impingebant. Zamierzcho-
sie w oczach z dopuszczenia Bżego rebellizantom onym/ y
pierzchaiać z placu/ chybili gościncą/ wpadli w gesty las/ aż
ten nà wyniosła sosne/ ow nà twárdy dąb/ trzeci nà świerk
sekowały trąsil/ y rozbił sie. Niestety nà podobne klody/
y sili w biegu nasył! o iako rzadko coby ie bez guza minał!
Abijt via longissima: Miał ten szczęśliwie ktorego kroki licze-
my teraz/ ktoremu gdy wciąż totem prostym zawnęsedł/ nie
wyboczaiać ani w Prawo/ ani w lewo takie elogium zgodnie
dawano: *Quidquid calcata rosa est.* By toż mądrze stawia nogi
nie postoi nigdzie/ chyba z kad go wonia rozanych cnot zaleci/
aby lubo wierzcholki ich szczerwie zbierał nà kstałt sławneć o-
nego v Grakow Zieroną/ qui decerpebat sumitates ē singulis
virtutibus: lubo ie też szczęśliwie w drugich zamnăzał/ przy-
kładem Zortulanà niebieskiego/ *Quasi rosa plantata super riuos*
aquarum. Eccl: 39. Zdumiałem sie gdy mi wpadł w rece Com-
ment takę tego Wielkiego BISKUPA świeżo przed śmiercią
nàterminowany/ nà słowa one Psalmisty/ *Vnam petij à Domino*
hanc requirā, ut inhabitem in Domo Dñi. Gdzie po długiey exa-
geracyey słow pomienionych/ y protestacyey/ *Vnam petij à Dño*

Psal. 29.

2. Reg. 18.

s. Petr. Dñ.
opus. 3a
Dub. 6.

find. od. r
Olymp.

Psal. 26.

August.

hanc requiram! O cie tylko stoie o źródło wszelkiego dobra! Nihil temporale appeto, non magni facio iacturam omnium aliarum rerum. Nie postawiam w biegu moim! ani sie ná nie zapasz trunie/ żeby cię copredzey dobieżec mogł. Vnam petij! Naostatek dyskurs dlugi tak concludował słowy Augustyna Świeteg
*O summa & inaccessibilis lux, quàm longè es à me, qui tibi sum propè. Aducc lates Domine animam meam in luce tua, & ideo versatur in tenebris & miseria. O wysokie y niedostepne światło/ co iest że postąremu dalekoś ode mnie! choć sie gwałtem ia ciś niedo ciebie. Ach! żeć nie sporo do mnie! dla tegoż duszą moją w ciemnościach ponurzona/ y w mizeryey obaczyć sie nie moze. Miedzy innemi ozdobami przybytku Páńskiego byli s dawna dway Cherubinowie/ twarzami stoigacy do Oltarzà przeciwko Propitiatorium albo Błagálnicy/ *versis vultibus in Propitiatorium.* Takichże właśnie Cherubinow postrzegam znówu w Kościele Salomonowym/ iedno opat/ to iest twarzami ku drzewiom/ albo intracie Kościelney/ do Oltarzà zaś tyłem stoigacych. *Et facies eorum erant versa ad exteriorem domum* Nie trzeba watpic/ iż sie to nie stało trąfunkiem albo zomyłki/ lecz ná wyrażenie różnice miedzy dawnemi a posłednieyszymi slugami Kościelnemi/ z ktorych pierwszy zaciągając sie ná službę/ kładł sobie zá cel iedyny Oltarz/ pomnozenie chwały Bozey/ drudzy zaś ná graduś y intracie Kościelny zapátró wac sie bardziej mieli/ Stárego Formularzà trzymal sie ten Wielki Biskup, a tak poteżnie/ że lubo pozorniejszy Infuly/ wyższe krzestá/ biernieysze włości zabiegály mu sames droge/ oderwac go iednak od Oltarzà tego żadná miara nie mogły. Agdy niektorzy takiey moderacyey tego nie owšem przyimowáli/ przypomniał im on Ordinans Chrystusa Pána/ aby Wczniowie y násladowcy iego ná polow dusz ludzkich całè sieci w morze światá tego zapuśczáli; *Laxate retia.* ale ná zdobycie Státeru/ dla potrzeby y wygody własney/ wedk tylko nárabiali. *Vade ad mare & mitte hamum.* Zaczym wšytko co kolwiek w cenie bydy ludzi zmytko/ tak szczerze byl podeptal/*

Exod. 25.

2. Paral. 3.

Luc. 5.

Matth. 17.

je y Decora zacnego Domu swego/ w ktorych szczęśliwie dzie-
dziczył/ zдал sie okiem przenosić. Ofiarował mu też ieden wy-
wieść gruntownie Descendentia Przodkom iego *per rectam*
& longam lineam, od onego sławnego y Polstich y Węgier-
skich Kronikarzow Sciborai/ aż Niebofszyt s. pamięci po-
chwalivshy żywliwosc ná przeciwko sobie / przytoczy niespo-
dzianie Wierszył on Psalmisty: *Qua utilitas in sanguine meo,*
dum descendo in corruptionem. A což mi sie záwiazje z tej
Domu mego Stárożytnosci / poniewaz śmierć ani sie zna ná
Zerbách/ ani lat leżyć nikomu nie zwykła/ iednako Dwory
Paniece y Rmiece kuzli w piopiol obracając/ *dum descendo in*
corruptionem. Jesli sie wzdrygál obezrzec ná to/ co go po-
spoli z Família ona iego zdobyło/ o iakoz z kwasną twarzą
pokázowác musiał y odpychac od siebie/ cokolwiek przymara-
iała y smadem tracic mogło. Uczynila tego pewną probe
śmierć/ á taká właśnie iaká y niegdy Mojżesz chcąc dorść Au-
thorá y Complices, viania cielcá zlotego. Powiada bowiem
Pismo że Mojżesz potluł w proch cielcá pomienionego / á
proch on zwoda pomieszáwshy kazał pić koleia ludo wi wshy-
stkiemu. Przydaia Doktorowie idac zá dawnými Rabinámi/
že woda ona nie byla prosia / ále *aqua probationis*, iakti ná on
czás zwyczaj byl zázywac ná odkrycie grzechow zágrzezbionych
Zá tym ktokolwiek winien byl bálwochwalstwá onego / to go
woda pomieniona wyeknela/ y sama w gárdlo iść niechcac/
y wargi proskiem onym zlotym napuszczając. Tak y teraz po-
mieniona śmierć postapila/ wshytto to co po tym wielkim B i-
s K V P I E znalazla w malé kásti iakó *malleus uniusa terra* po-
drobivshy. Niechze kto chce zbliż sie do tych okruszyn y prze-
trzasá ie/ nie znajdzie o zaklad iakó y drudzy iúz tego doświad-
czyli zadnych Reliquiy od zlotego piekielney auárzycey cielcá/
chyba rozki y kopyta od onego z obory Pánstiey / o ktorym
wzmianka w Psalmie 68. *Et placebit Deo super vitulum novellu*
cornua producentem & ungulas. y to poprzetabiane po wielksey
części ná Monstráye/ kielichy/ pixides, krzyże/ ktoremi Cibo-

Psal. 29.

Exod. 32.

Ierem. 50.

Psal. 68.

ria y Zákrystye Kościółom swoich y nie swoich / tak hoynie
 nàpełniał / że nie nowina było w iednym roku rozsfarować te-
 śkut kilkadziesiąt. Takie święte wtrątnictwo iego dosięgło y
 Rzymu / y zà Rzymem bliskiey drugiego Świata Goj: w
 Rzymie w Nowicyacie Patrum Societatis kòstrowna Argen-
 terya kościelney służbie: W Goj grobowi S. Xawerego
 kielichem szczytów ceny y splendoru przyczyniwszy. Po go-
 towiu strąsydła inne które w Comitiwie nierozdzielney z
 E xod. 32. Cielcem złotym zawŝe chodzą / á iedno z nich zowie Pismo
manducare & bibere, drugie zaś *ludere* aby zbliżyć sie y ożienac
 kiedy wielkiego tego *RISKUPA* miały / trudno sobie to imà-
 ginować może / zwłaszcza kiedyby widział rosytkowane po skła-
 ciałach sekretnych nieboszczykowskiach lancyfki żelazne / wło-
 śiane siatki / drotowe discipliny / któremi odganiał meźnie od
 siebie monstra pomienione. Nie wątpię że gdy mu stànac
 przed Sedzią strąśnym przysło / od tad zaczął iustificacya
 swoje / przykładem Krola Dawida / *Vide si via iniquitatis*, ál-
 bo wedle wersiey Zieron: S. *Si via idoli in me est*. Oto sta-
 wam nà termin Pànie moyżes kazał / lecz controuertować z
 toba nie myślę / suplikuję tylko pokornie / *Vide*, Wważ / zemci
 sie szczyt do ciebie zawŝe miał. *Vide*, Wważ / zem w biegu
 moim nie zapàtrował sie nà żadne poboczne idola, ani mnie
 swad marności ich tak zaleciał / aby szczyt przyschnąć do
 mnie miał. *Vide si via idoli in me est, & deduc me in via aterna.*

Abijt vià longissima, sacculum peccuniarum
 secum tulit.

NJe dosyc wziąć w garść laske / y puścić sie w drogę dale-
 ką / osobliwie te / o ktorey mówią: nàsz / trzeba y w mieśce
 włożyć co spero / wedle stanu y condycyey swoy / *Sacculum pe-*
cuniarum secum tulit. A ktoż nie wie / że niebà koniecznie álbo sfura-
 mem dostać trzeba / *Regnum celorum vim patitur*; álbo sie do-
 kupić: *Facite vobis amicos de mamona iniquitatis*. Moneta nà-

S. Aug.

Leuit. 27.

Psal. 17.

Iudie. 16.

Psal. 15.

tym targu nie wchodzi chyba dobra/ z masy czynow pobo-
 żnych/ *In Dei nundinis labor pro nummo est.* August: S. A co
 wielka/ nie iednaka cena tego/ co wszyscy w raz targuiemy;
 drozey iednym/ drugim taniey puszczais. Szacuis wprzod
 kóznego wedle stanu albo condycyey tego/ dopiroz ile przemoc
 moze/ tyle od niego requirituis. Wielka zarosze byla waga
 Kościelna/ y trzymać sie iey Kościelnym kazano. *Omnis asti-*
matio siclo Sanctuarij ponderabitur, a nizeli Katuszna pospolitá.
 Dwóch ia Mocarzów wielkich w Pismie postrzegam/ Swiet-
 ckiego drugiego/ to iest Samsoná/ bo byl Nazareus, Swiet-
 ckiego drugiego/ to iest Dawida Krolá: ten síle swoje w rá-
 mieniu wtáidng miał. *Posuisti ut arcum arcum brachia mea,*
 támten zaś we włosách: *si rasum fuerit caput meum, recedet a*
me fortitudo mea, Pochebuymy sobia iako chcemy/ alec tru-
 dniej odeysć z niszczym z targu niebieskieg czlowiekowi swie-
 ckiemu/ bo sie bardziey opierác/ alleguiac rozne impedimenta,
 distrakcye moze/ a nizeli temu/ ktory cale oddal sie na sluzbe
 Bozga. Policzonoć to v tego skrzatnie y włosy na glowie/ aby
 żaden nie zawieruszył sie ledaiako/ y tym respektem przy pier-
 wszym swieceniu ostrzygáia ie na kolo/ a poss-sza w nie biez-
 rze zaraz Pan/ po wymowieniu slow onych: *Dominus pars*
hereditatis mee. lubo to przecie widziec wiecey pod czas wło-
 sów tych po podławiách nizli w Regestrze v nieba pomienio-
 nego. Ráchuiac sie pilno Bernardin S. Serm. 1. in Ramis
 Palm. z owemi co sie na wiazd solenny do Jeruzalem Chry-
 stusa Pana różnie składali/ nie doráchowal sie náostaték iedno-
 trzech rzeczy: wiecey nie wylatali wszyscy/ chyba naprzod O-
 sielka na którym Pan siedzial/ potym śiaty ktore po drodze
 stali. náostaték chrost z gálezi Palmowych. Z tego troygá v
 perwnia Doktor pomieniony naywiecey bylo chrostu/ śiat más-
 lo co y to wytárrych/ a osielek tylko sam ieden: *Solum iumentu*
se exponit eius obsequio. Minieysa to chrost ofiárować Panu/
 ofiárować stárzyzne/ ofiárować *superflua.* *Nonne omnes ex eo,*
quo abundant mittunt, & sine gravamine obsequuntur Domino.

Psal.

S. Petrus
Chrisolog
Hom. 67
in Matth.

To grunt kiedy ostatniego ze wszytkiemí tłomokami oddaś
szczerze Pánu/ oddaś na chwale iego/ abyś mógł beśpiecznie
rzecz: *ut iumentum factus/sum apud te.* Ale y chrostem y Stáz
rzyzna/ boday śáfował świat iáko przynależy. Bywały iez
dná takie czasy/ á boday nie bywały wiecey/ ná ktore wpláti-
wa S. Petrus Chrisol. kiedy tego chrostu łamano wiecey *in*
favorem Czartá przekłeteğ/ byle co poszeptal do serca zalecając
creatury swoie/ á niżej dla Chrystusa choc wyciągał ręce. *At*
quando Diabolus quibuscunque obuijs dare iubet statim obtempe-
rant. Nie chrostem/ nie plotkami Pána Boga odbywał ten
Wielki Biskup: rąchowal się zámwse pilno z sobą y proporczy-
onalny stanowi każdemu trybut/ oddawał wiernie niebieskim
Succollectorom/ śa od nich kmity autentyczne ná kościoły y
Kápellę kóstem panieczym/ czesćia z gruntu wywiedzione y w
bogacone iáko w Szpytkowicach/ y w Szprymbornie/ czesćia
po frogich ruinách r: śtaurowane/ iáko w Czerwiensku/ Po-
mnichowie y Borkowie. Śa ná posagi wboгим Pániętkom
przez pobożne á poufale Káplany śkrýcie co rok á hoynie sup-
peditowane. Śa ná bármedoroczna z potrzebami wszytkie-
mi Zebrakom/ ile się ich iedno w Diecezyey iego po Szpita-
lách y po gościncách znáydowno. Śa od tey zacney Kapitu-
ły/ ktora go w przyczynieniu ozdób Kościołom tey Diecezyey
z Lukaszem *ab Allen* rowno kłásć/ y imię iego w śłodkiey zámwse
pámieci trzymać będzie. Śa od Zakonnych osob ná ordynas-
ryne y extraordinaryne deputaty/ gdy się z nimi bułga chle-
bá ná początku z właszczá Páństwa swego dzielił/ gdy z niemiz
przywieral się często po całych tygodniách to w Keszlu/ to w
Wátemburku ná conferencyách Duchownych/ y mortyfikacy-
ách. Śa od poddanych/ ktorým pod iego cieniem protekcyey
zdał się wiel zloty/ kiedy wszytkie iego sprawy y ordinacye pod
śnur śprawiedliwosci/ tak w sadách/ iáko *in re Oeconomica*
wycorrigowane widzieli y doznawali/ że *opera manuum eius ve-*
ritas & iudicium. Znac było w Kościele pobożnego Biskupa
z właszczá przy Oltarzu/ do ktorego niżej przystąpił/ praparo-

Psal. no.

wal się właśnie i tak na śmierć/ przez powtarzanie raz y drugi y trzeci Sakramentu Spowiedzi świętey/ nigdy zaś nie odstąpił od niego/ po ki chustki a dwóch pod czas łzami nie napo-
 il/ a to przykładem dawnych Kapłanów/ ktorzy przy Mian-
 pularzach chustki tym co y on respektem wiekali/ *Propter effu-
 sionem lachrymarum, fertur sudarium.* Znać było w Ładzie
 mądrego Senatora kiedy prawdę z słusnością mocno wiązać
 y toż oboje wrodzoną temperuiac modesty/ stawał się gro-
 żno errorom nie osobom/ dla czego też iego *Non licet*, nie wró-
 cił nikogo/ ale *intuebantur omnes in concilio vultum eius tan-
 quam vultum Angeli.* Znać było w Diecezyey czynnego Pá-
 sterza/ verifikuje się albowiem o nim/ co o Cypryanie Świętym
 napisał Poncyanus. *Cyprianum talem Cathedra non fecit sed ac-
 cepit*, że go ta Cathedra Pasterzem nie uczyniła ale wzięła. Nie
 dopiero podwyższone na Biskupstwo powinności dobrego
 Pasterza syllabizował/ ale z gotowem przyszedł y praktyko-
 wać ie zaraz pogzał przez Generalną Vizite Diecezyey w sy-
 etkiey. Narzeka w żalobnych Threnach swoich Prorok Jer-
 miasz na taki czas/ kiedy dzieci płakały chlebą/ ale nie znalazł
 się ktoby go im wlał. *Parvuli petierant panem & non erat
 qui frangeret eis.* Lecz za rzadu Pasterza tego czynnego/ trudno
 się kto miał przeopścić obroku Żbawiennego/ brorym odży-
 wiał w sytych bez braku/ *Factus omnibus causa salutis aeterna.*
 w sytych mówie/ bo nie tylko tych co tego pragneli/ ale y kto-
 rzy o tym w sąsiedztwie zwłaszczą nie myśleli/ iedno że on iak-
 to Pasterz dobry widział z daleka potrzeby ich. Documentem
 tego iasnym *Missionary ex Sancta Societate Oycow Jezuitow*
Reselskich na usługę wstawiczną w tey mierze dusiom ludzkim
 przebrańowaní y prouentem wiecznym opatrzenni. Zaczyn
 choćby od tego kto dbać o sie nie chciał y zapominał z Dawidem
 pożywać chleba swego. *oblatus sum comedere panem meum*, tedy
 Pasterz ten czynny iako za żywota tak y po śmierci kład go w
 wsta każdemu przez pobożne Substituty będzie/ y co powie-
 dział Umbr. S. o Eliaszowej Wivandzie/ kiedy mu ią truka-
 na prze-

Annal. lib.
3. de Eccl.
Off.

Act. 6.

Thren. 7.

Ad Hebr. 5

Psal. 101.

na prze-

na przemiany z Anyolem opátrowal/ *ieiunantibus epula volant.* nie nowiná pulmiskom po powietrzu latać dla poſtnych/ toż wiek wiekowi podawać będzie o prouizyey zgłodzonym duſhom/ przez tego wielkiego Biſkupa obmyſloney że w przyſpoſobieniu iey wiekuiſcie/ przeſzedł ochota nie tylko Eliako we kruk/ ale y ſame Anyoły. Ale ktoż przeliczy wſytkie monete wyborna/ w ktora ſie ná daleką droge ſwoie opátrzył wielki ten Biſkup, zwlaſzczá że od grubſzey nie powierzał fluczá chyba conſciencyey właſney/ á temu ktory ieſt *discretor cogitationum & intentionum cordis.* Jde przeto dalej.

In die Lunæ plenæ reuerſurus eſt in
domum ſuam.

Pſalm. 131.

Pſalm 103.

Ruper. lib
1. de Trin.
& operum
eius cap.
44.

K Toby ſie byl ſpodziewał/ że y niebo má ſwoie Politykę y ná Pána Boga áſpektu dobrego czekać trzeba/ kiedyby byl nie przeſtrzegł nas w tym Prorok Dawid/ doſwiadczywſzy / że y ſamym ſwiatym nie nowiná przy Portyrze ſtać pilnując ná laſkawą audiencya. *Pro hac orabit ad te omnis Sanctus in tempore opportuno.* Jeſt zá co podziekowác Dawidowi/ że nas w tym oſtrzegł/ ale tym bardziej że ná drugim mieyſcu áſpekt pomieniony dobry y pogoda ná Pána Boga ogłoſił/ pokazawſzy pálcem Kieźyc/ iż on ſaſunie czáſami/ *Fecit Lunam in tempora.* Abbas Ruper. literalny ſens ſłow tych przywodzi taki: *Fecit Lunam in tempora, quia Luna temporaliter præſt nocti.* Dla tego/ práwi/ Kieźyc nazywa ſie Jnderem czáſow / że nie wſytkie nocy oſwieca iednáko/ iáko iednáko ſłonce oſwieca dni/ ale ná czáſ wiecey ná czáſ mniej/ wedle ſwoich Włowiow Quáder/ y Pelni/ *quia temporaliter præſt nocti.* Szeroko to roźni ſtoſita do záciágniektow ná Sluźbe Bożá pokazując że Włow wyraża záczynájących/ pierwſza quadrá poſtepujących Pelnia doſkonáłych / lecz nam o to tylko teraz idzie/ iáki áſpekt Kieźycá naprzyjemnieyſzy oczom Boſkim. Acz niedopiro deklarácyá okolo tego ſwoie uczynił Pan Bog/ kiedy Koſciół

swoy Kieżica przyrownal / *sicut luna perfecta & testis in Calo fidelis*. y tym co do Kościoła należą Pełnie dobiegąc przykazał.
lustrorum semita sicut lux splendens procedit & crescit usq. ad perfectam diem X coby był za křtalt zapásć pod ziemie Kieżicowi po nowiu zaraz/ albo po pierwszey Quądze? Dobiegłszy zaś Pełniey/ gładko y nieznácznie nam ginie. Nie wątpie że iuż láski Wáše domyslaia sie gódzie zmierzam/ zycząc aby káždego z nas ostatnia Quądra zástala w Pełni. *In die Luna plena reuer surus est in domum suam*. Bez táiemnice podobno pod Pełnia złożył niegdy Pan Bog przenosiny Żydom z Egiptu do Ziemie obiecanej. *Est enim Phase, idest, transitus Domini*. Wřát śmierć sprawiedliwych nazywa táżże Pisino przenosi-
nami translationem, albo wedle infey wersiey *transplantatione*, toć przestrzegąc tego trzeba/ aby pod Pełnia táżże przypády/ kiedy zaczęty dobrze bieg żywota doydzie perfekcyey swoiey/ o co Korynthyánów swych Pawel święty nie tylko nápominał ale y prosilł *Hoc & oramus uestram Consummationem*. Dzię wuie sie Hieronim święty in *Quaest. Hebr.* siedmiádziestát tlu-
máczom / że omyłká iakás do nagrobku Abrahámowego/ *flor- wko/ deficiens v stáwiaacy / przydali: Deficiens mortuus est, & plenus dierum*. Nie křtalt práwi mówiać w Abrahámáaby v stác kiedy wbiegu swy miał / pod Pełnia znáydomáły sie záwře-
czyny pobożne tego/ y dla tegoż/ nie deficiens, ale (słowa są te- goż wielkiego Doktora) luce, & diei plenus operibus occubuit.
Złád y Apostoły Clem: Alex: nazywa pełnemi wszytkiego/ *fuere pleni in omnibus*. Sidon Apollinaris, to *perfectus Christi*, doskonałemi / to *perfectionis in aliis opifices*, to budowniczymi téżże doskonałóści. Ażá y tego enego Kieżycá lubo ná okro-
*pnym tym Maieścacie niepostrzegáćie w Pełni: wprawdzie połowica do tad ná Kościelnym/ połowicza druga ná Rze- czypos: Horizonćie świećac reprezentowál pełnia/ ale nie ták znácznie/ iáko gdy mu przenosić sie wzgóre przyřło / z splen-
dorami swemi wszytkimi. Táten czas bowiem zwałł sie do tupy/ á by tym okazałřy y przyiemnieřy był w oczách nawyż-*

Psal. 88.

Prou. 4.

Exodi 12.

2. Cor. 13.

Hieron. in
quaest. Hebr.
Gen. 25.

Clem. Alex
4. Strom pag
334.

Sidon Ap

Exod- 25 hego. *in die luna plena reuersurus est in domum suam.* Długo/bo
 aż do samey ziemię przykrawać kazono ścący Kapłanom w sta-
 rym Zakonie / y oblubieniec niebieski ozdoba ścące oblubie-
 nice swojej oczyma pobiegawszy / w Psalm 44. naostatęk złoty
 około dołu obrabeł nabórzyey sobie posinałował. *Omnis gloria
 eius ab intus in fimbrijs aureis.* Obrabeł mowie / to iest / zchyleł
 żywota proporcjonalny początkowi światobliwemu. *in fim-
 brijs aureis, id est in operibus finaliter bonis.* Pamiętā żart Poetow
 dawnych ożezycu / że mu trudno zdobyć się na krawca / aby mu
 przykreił suknia / ponieważ nie iednako pokazuje się / raz rogi /
 drugi raz garb przybierając. Alec ten cny Kiezyć naś / w ie-
 dney zawnę mierze był / y iako pospolity na niebie *retinet sem-
 per eandem magnitudinem,* zawnę iednako wielki / lubo nie zā-
 wnę iednako okazały / iako sam o sobie względem pierwszey y
 ostatniey Cuadry przez dowcipne impizysty sprawie daie / *La-
 teo non minior,* tak y teraznieyszy naś w perfekcyey zawnę zo-
 stawiał iednakię / conformując się oney wstawie Apostolskiej /
 Constit. Apost. lib. 2. c. 6. v. Clemensā Alexandryjskiego: *Epi-
 scopus habere debet, quacunq; in hominibus pulchra sunt.* lubo
 przy swej trāslacyey rozwiódł się nayforemncy z splendorami
 wrodzonemi. Jāczym przypadł mu snadno y kształtnie płaszcz
 w ktory Dworzan swoich stroić rado niebo. *Si sequare iustitiam
 & apprehendes illam, & indues quasi poderem honoris.* Kiedy
 miał rozstawć się z tym światem Aaron / przykazał p. Bog
 Mozyżowi zaprowadzić go na gore Zet / a oraz Syna iego
 Eleazara / y tamże zewolęszy ścące z Aaronā / vbrać w nie po-
 mienionego Eleazara. *Cumq; nudaueris patrem veste sua, induet
 eā Eleazarum filium eius.* Oleaster z wieli okoliczności docho-
 dzi / że niepospolita to tam ścaca była / ale ścaca kapłańska ze
 wszytkim do niey należącym stroiem. *Crediderim eū tunc indu-
 tum sacerdotilibus vestibus.* W takiey właśnie ścacie prāsento-
 wał się wszytkim ten wielki BISKUP przy rostawaniu się z tē
 światem ; bo ieśli podług Inocencyusza Trzeciego. białe co-
 lor ścący dawney Kapłańskiej znaczył niewinność obyczajow

pás wstrzemięzliwość; humeral/ cierpliwość; rationale albo rozumnica rozsądek; blachą złota miłość; tedy wszystkie dopiero wymienione ozdoby statecznie/ bo aż do skonu samego trzymając się wielkiego tego *BISKUPA* iakoby ieden świetny z siebie wtkwały płaszc/ y na ramiona wmierającego zarzuciły; *Indumento iustitia circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponfam ornatam monilibus suis.* Tak wstroiony wyglądał ochota śmierci/ o predkach tej nawiedzinach bezdąc extraordinarie (czego są pewne coniektury) wiadomiony. A podobieństwo/ że z takim iako niegdy Augustyn święty afektem wyprawiał na przeciwko niej częste per intima suspiria poselstwa. *Valeas mors mihi dilectissima, Confiteor, si possem, libenter te amplecterer, libenter te gustarem, ultro subirem.* Pospieszaj wtochana śmierci/ o by iako? tożbym cię rad oblał rad położył/ rad ci się całe oddał/ *ultro te subirem.* Ze taka a nieinaksha prapáracya jego była/ wyświadcza Traktat o dobrej śmierci reka własna, nieboſzczytowska na filku kárkách extendowany znapisem takim: *Quomodo mori vicinus se ad salutarem exitum preparare debeat.* wyświadcza Epitaphium które sam sobie także w tej chorobie napisał. *Nicolaus SZYSKOWSKI Episcopus Varmiensis hic quiescit, tu qui legis novissima cogitans, peccatorum eius veniam à Deo exposce.* Piſka ad Rufinum Plinius Nepos między innemi przestrogami dał mu y to na wyrozumienie. *Creditur vulgo testamentum hominum speculum esse morum.* Ze z Testamentu człowieka poznać co się weni wlewa; w Testamentcie iak w zwierciadle wynida na iawie przymioty każdego y affekty do czego ie obracał za żywota. Tocy ten Wielki *BISKUP* przez to samo wydal się w czym przez wszystkie wiek żywota swojego myśli swoje wtopione miał/ że przy ostatnim disponowaniu się na on świat niezczego zgoda do głowy przypuścić niechciał/ a pogotowi do serca/ chyba co do nieśmiertelności pomoc mu y wstać droge mogło. A lubo y gotow/ y resolut na śmierć raz był o praseruacywe iednak y posilki nowe przez zżycie Sakramentow ss.

Ista: 61.

ad Hab. 5.

Deut 34.

Aet. 20.

Chrysof.
homil. 43.
in Aet.
Apost.

stąpienie uczynił w Aptece Niebieskiej. O taką praserwatywę
gdy w podobny rzasz suplikowała niebu s. Katarzyna Genue-
ńska/ wysłuchała głos taki: *Recipe hac tria*. Katarzyno/ weźmi te
trzy rzeczy. Naprzód wyimi 3 Pacierz: *Fiat voluntas tua*. Bądź
wola twoja; potym 3 Zdrowey Maryey/ imię nadroższe *Iezus*;
należał też ze wszystkich ksiąg y Bibliotek/ to tylko słowo/ *Amor*;
miłość; *Misce*, mieszaj to pospolu/ a wpuść do serca głęboko.
Podług tej Recepty właśnie gubernował się wielki ten *BISKUP*
w śmiertelney chorobie swojej. Condolentia mających nęd-
sobę tak odbywał: Coż czynić/ kiedy się tak *P. Bogu* podoba?
Wier iako naczęściey w vsiech miewał Imię nad wszelkie imię/
tak też ostatnie słowa przy całowaniu Koronki/ przez Oycę s.
cum plenaria Indulgentia gratijs benedyktowane/ y vsł iego wy-
śly: Iezus, Iezus. Miłość zaś ku Stworzycielowi wy-
świadczają 3y obficie z oczu dobywające się/ y płomieni teyże
miłości/ że tak rzekę/ atemperujące przy Communiey świętey/
ostatnim pomaszczeniu/ y dawaniu znaków częstych żalu serdca
cznego/ względem defektor swych/ w których iako głowiek
poczynał się. *Quoniam & ipse circumdatus fuit infirmitate*.
Nie wątpieja nic/ że takie na śmierć przygotowanie zwabiło
z nieba Nawiyszego/ aby mu sam zawarł oczy/ iako Mójze-
sowi/ o którym to świadczy Pismo. *je iubente Dño*, albo iako
inni czytają: *In osculo Domini mortuus est*. A ponieważ z umar-
łym wyiachało się na płac/ tedy i mu wstąpię/ ba y umylnac
muszę. A to przykładem Páwła S. który w Mieście Tradzieł
gdy raz kazał dosyć długo bo aż ku pulnocy przewoził ono Ka-
zanie/ w tym Młodzian ieden na imię Eutycheus nadstawia-
jąc pilno ucha z góry zdrzymie się spádnie na dół y rostraci. *Ce-*
cidit de tertio canaculo deorsum & sublatu est mortuus. Zaraz się
potrwożyli wszyscy/ ale y sam Páweł święty nie dokonczywszy
mowy rozpoczetey/ rzucił się do onegoż umarłego. *Ad quem*
cum descendisset Paulus, Chrysof. s. tak usiustitine ono kazanie
bez concluzey Páwła S. *Pro Doctore casus fuit*, Przeiiał/ prás-
wi/ mowę Páwła Świętego Młodzieniec on. Traffiego zaś

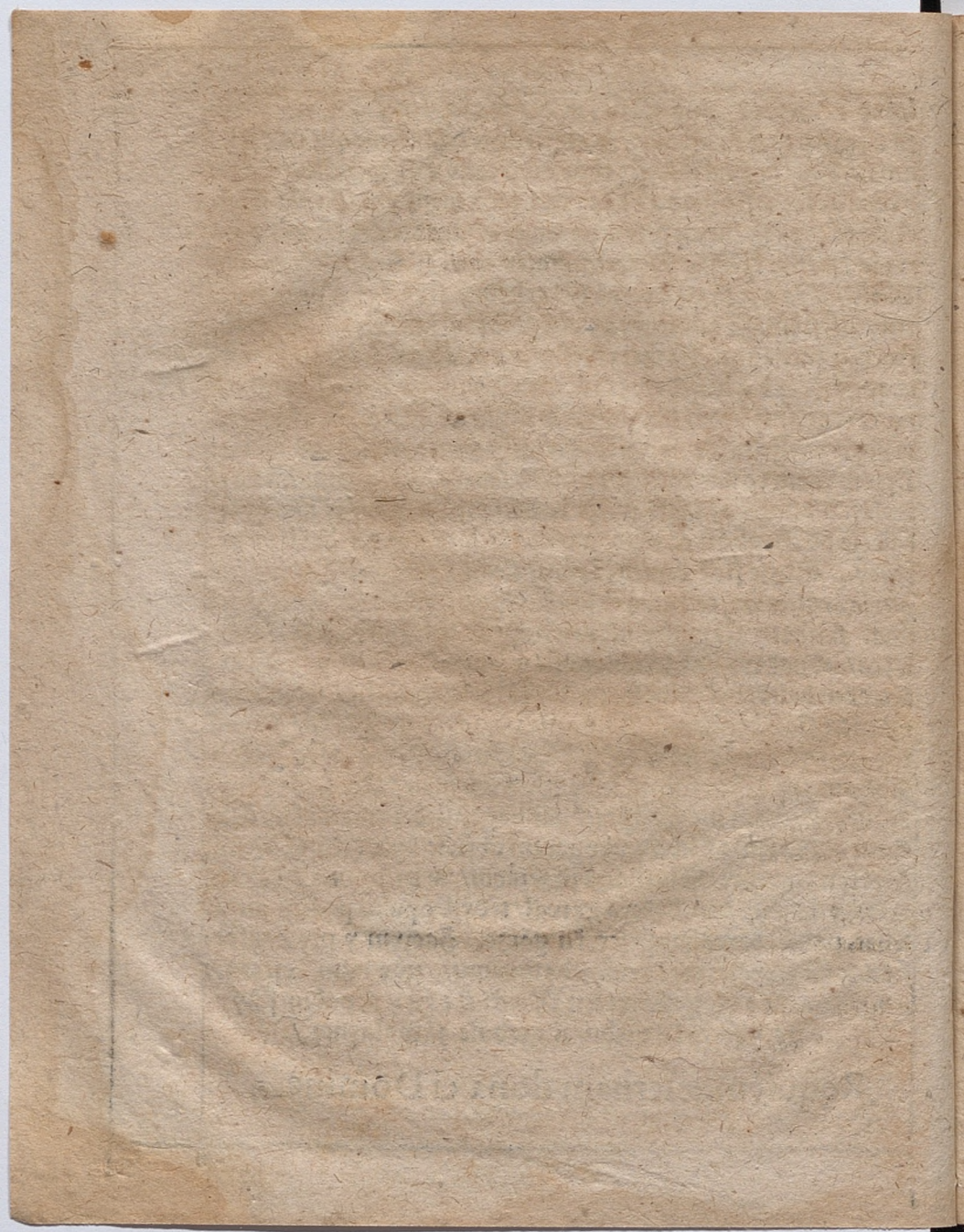
losny

losny a niespodziany stanał za drugie kazanie/ bo wšytkich
 przeraził y otworzył oczy/ że śmierć nie respektuie ani ná osoby
 ani ná lata/ ani ná imiesze choc świecone y wprzywilejowane:
 y choćby iey zastąpiono ode drzwi iako niegdy v Krolá Bal-
 ehásara/ tedy nie nowina iey przez ściane sie przedrzeć/ y po-
 teyże ścienie kreśląc Dekretá smiertelne. Taka lekcyá ten
 Wielki **BISKUP** czytá teraz z Katedry swoiey/ a oraz dzie-
 kuie wšytkim za audiencyá y oddanie posługi ostatniey/ ciała
 swemu zacnemu. Zá rzecz nieslušná poczytá Antoni Swie-
 ty rozpúścić bez benedykcyey Lwy/ ktorzy sie byli zmrużneli
 ná wykopanie dolu/ dla zlozenia w nim Ciała s. Páwla Pier-
 wšego Pústelnika/ y rzekł do nich poyrzawszy w niebo:
 Niech wam to nagrodzi Pan/ iako sam będzie rozumiał nay-
 lepiey. Ale dopiroz láski wáše badźcie teg pewni/ że nie odey-
 dziecie od Grobowcá tego wielkiego **BISKUPA** bez benedyk-
 cyey. Gdzie sie kolwiek braca/ a nadzieia wielka ze iuz in-
 gloria Sanctorum, tak was wšytkich przez mie niegodnego zez-
 gna. Lubom sie nigdy nie miał za tak spráwiedliwego iako
 Noe/ iedná wy badźcie blogosławieni iako Sem y Japhet.
 Lubom daleki byl od destonáłości Melchisedecha/ iedná wy
 ofstancie sie Abrahámi. Lubo nie wdáie sie za Izáká/ iedná
 wy wczucie nád soba takie blogosławienstwo iako Jakób.
 Lubom nie Moyżesz/ przecie wy kwitnicie iako Iesus Filius
 Naue. Lubom nie Eliáš/ iedná bogdaizęście dwoiakim Du-
 chem obdárzeni z niebá y w bogácmi obfície byli iako Elizeusz.
 Był ten zwyczaj/ Slucháče przezacni/ in Primitiua Ecclesia,
 że kiedy Biskup benedykcyá dawał/ tedy/ Populus pedem attol-
 lebat, podskakowali wšyscy ku gorze. Zácym y my confor-
 mujac sie zwyczajowi temuž dawnemu/ gdy nam ostatnie
 wáledikuie y blogosławi ten Wielki **BISKUP**, podniesmy
 oczy y serca ku niebu/ a zgodnie zawołamy /

Requiem æternam dona ei Domine.

Danil - 5.

S. Hier. in
Vita S. Pau-
li.

PEREGRINACYA PO MORZV,

To iest, K O R A B

Godney Pámieci Iáśnie Wielmożnego Iego Mci.

X. IAKVBA ZADZIKA
BISKVPA KRAKOWSKIEGO,
XIĄZECIA SIEWIERSKIEGO,

Multiplicatæ sunt aquæ, & eleuauerunt Ar-
cam in sublimè à terra. Genes. 7.

Rozmnożywszy sie wody, podniosły Korab wysoko
od ziemi.

GDy sie pilnie przypátruie dziedzicznemu / Jáśnie
Wielmożnego / słodkiej pámieci / Pasterzá niegdy
nászego / K O R A B I O W I, á on y przed tym ná Kotwiz-
cy nie postál nigdy / y teraz plywa w gorzkich łzách
lubo ktore sie dobywały przez ten czas / strumieniami niemal cá-
leml / z ogzu owdowiałey / to tey Dicecesiey w czulego dozorce /
to Rzeczypospolitey wshytkey w Wielkiego Senatorá; *Exitus*
aquarum deduxerunt oculi nostri: lubo z ktorych teraz náloniec /
utrapióna Rodzona ieg / á mieysca tego Przełożóna / z gromá-
da żalósnych Potrewnych / y Slug nieboszytkowskich / wystá-
wila Mórze iedno wielkie; *Magna est, velut Mare contritio tua*.
Rzec moze bezpiecznie / iż wshysey / nie tylko żołniersta ná tym
tu świecie odpráwniemy / wedle opiniey Joba: *Militia est vita*
hominis, super terram; ále y slisowsta; iáko nádrzacił w slo-
wiech onych Psálmista: *Qui descendent Mare in nauibus*. Pl. 106.

Plal. 118.

Thr. 2.

Iob. 7.

Ktore

S. Aug. in
Psal. 39.

Psal. 106.

Psal. 41.

Psal. 69.

Iob. 9.

Ktore słowa obiaśniając Grzegorz 6. Tyssencki / atkomoduje
on y pierwszym Rodzicom naszym wprzód / a potom y nam in-
nym wśrętkim; pokazuje / iż nie Noe był pierwszym Mła-
dynarzem / iako pospolite jest rozumienie; ale Adam z Ewą /
ktorym po nagley z Ráiu tumącyey, na morze wypadać / y dni
swe tamże / pod strachem / konczyć przyszło. *Loco paradisi, quem
colebant, & in eo quo prius vivebant, artem faciunt submersioni
obnoxiam.* Grzegorz / proś / nie dostaie / aby ten świat / przy-
znał każdy za własne morze: *Habet amaritudinem noxiam, ha-
bet fluctus tribulationum, habet tempestates tentationum.* Jeśli w
morzu słońca woda; alec y świat nie dopiero bogatshy w sol/
niż w ciemier: *Terram fructiferam posuit in saluginem.* Jeśli mo-
rze straszne walamy swymi / ktoremi raz nieba / drugi raz piekła
siega; tedy y światu nigdy nie zchodzi na podobnych walach
tribulacy / y przeciwności wśelkich / ktore / a kogoż z nas nie
dosięga: *Fluctus tui in me transferunt.* Jeśli wiatry na prze-
miany mieścią morze: wiec y na świecie / ile pokus / tyle wia-
trow / wśilniacych ruszyć z miejsca / y zdmuchnąć pochodnia
intellektu zdrowego; *Et tempestas demersit me.* Ponieważ te-
dy morzem jest świat / toć my marynarze: każdy z nas / niłogo
nie ercypuiac / wyna sie z strachem / po tym morzu / z łódka
swoią. *Video nauigantem Ionam & Apostolos: Tert. de Corona
militis.* A teć to / jeśli sie nie myle / łódki mignely sie w oczach
ślepego / cudownie od Chrystusa Pána oświeconeg: Mar. 8.
Kiedy znagła spytany: coby widział? Odpowiedział: *Video
homines sicut arbores ambulantes: Oto mi sie / prawi / zbudza lu-
dzie / iako nie ludzie / ale iako drzewa / z miejsca na miejsce po-
mykające sie. Ze ten szczęśliwie ślepy / drzewy prostem: lu-
dzie nazwał / nie dziwować; tak sie mu przedkładało: ale Job
przed nim / czasu wiecey / do przypatrzenia sie tym drzewom /
mając; postrzegł / iż człowiek każdy drzewem wprawdzie / lecz
wydrożonym / na kstałt nośney Czątki / po morzu świata teg /
z słabym / bo iablczanym / zgnilosci predkley podległym / towa-
rem tulącym sie; *Dies mei pertransferunt, sicut naues poma por-
tantes.**

zantes. Do tegoż celu zmierzają one nawy / których postze-
gam na Nagrobku / przez Szymona Machabeyczyka / Oyca
y Braciey wystawionym: *Et iuxta arma naues sculptas, quæ vi-
derentur ab omnibus nauigantibus mare.* Jeśli każda z naszych
czaięk / dobieży portu swego / wpewnić nie moge; żyćzyć moge:
Sic currite, ut comprehendatis. W tym wpewniam / że K O R A B
ten Cny / ktorego lubo już cieni tylko / iednak miły w oczach na-
szych zostawa; y bezpiecznie po morzach różnych żeglował / y
nākoriec / w porcie pożądanym szczęśliwie stanał. Co oboje
śnādno laſki Waſze przyznacie / ſkoro / poſpołu zemna / przypa-
trzycie ſie dobrze temuż K O R A B I O W I, wprzod pod żaglā-
mi / potym na Kotwicy. A to w imię Pańskie.

1. Marh.
17.

Multiplicatæ sunt aquæ, & eleuauerunt
Arcam in sublimē à terra.

N Je dārmom / w propozycyey Kazania mego / uczynił
wzmiankę morza różnego. Trzymam ſie ſtylum Piſmā ſ.
ktore roſſelti niebezpieczny nurt / zda ſie chrzcić morzem: *Con-
gregationeſq; aquarum, appellauit maria.* Za czym nie zdrożna /
nie tylko ſam ſwiāt *in genere*, ale coſokhwiēk na ſwiecie traci-
iakiem niebezpieczeńſtwem / nāzwac pārtikulārnym morzem:
Ecce mare eſt, quodcumq; vides, maris omnia plena. Morze Nā-
turā / y wielkie / bo każdy z nas w nim ochynąć ſie muſi. *Hoc
mare magnum, eſt ſpatioſum nauibus.* Morze Szkoła / lubo nie
przeſtronnoſcia / ale głębizna ſławne: *De occultis trahitur ſa-
pientia,* Morze Dwor / lubo lodowate / lubo krzyſtałowe /
podobne owemu / o którym Jan ſ. in Apocaliſti: *Et vidi tan-
quam mare vitreum;* nāſtatek co ſtan czyi / abo kondycya / to
morze: *In mari via tua.* Pocznimy od natury: tey morze lu-
bo wielkie / iednak grānicami peronemi określone / aby z brze-
gow nie wylewało. *Qui poſuit arenam terminum mari.* Wiec
że ſāmo w mierze pewney zāwſe / dla tego teſz nie cierpi ſtā-
tkom / abo naw / chyba ſobie podobnych / to ieſt pomiernych.

Genefi. 10.

Pſal. 103.

Iob 28.

Apoca 4.
Pſal. 46.

Hien 5.

S. Greg:
Nifs: or: G.
Baar:
al.

Exiguum est, quod natura debes. Przeładowane / zataz sie do
dná maia: *Descenderunt in profundum quasi lapis.* Nie mam
ia żadney watpliwości / że pod on generalny potop / znalazł sie
nie ieden / co widząc ná co sie zámiosło / porwał w reke topor /
obalil sosnę / wyrobil łodzi / aby w niej ochronil calości swoiey.
Coż iednak po tym / kiedy nie czytam / aby sie ktora z tych łodzi
ostala / krom iedynego *KORABIA*? Pomogła mu do tego
proporcya / y kstał dobry / ktoreg model wziął / mądry przed-
wieczny Budowniczy / z ciał ludzkich: iako subtelnie dochodzi
Andreas Laurent. lib. 1. Hist. Annal. c. 3. Bo iako ciała czło-
wieczego / w swoiey perfekcyey / powinna być długość ná
300. minut / szerokość ná 50. miazżość ná 30. tedy też o Ko-
rabiū Pismo ś. świadczy / że był dlugi ná 300. łokci / szeroki ná
50. wysoki ná 30.

Genel: 6.

Ter denis alta cubitis, & longa tricenis,

Et decies quinis lata, fit Arca Noa.

Sex vicibus longum, latum transcendit, & altum

Denis, humani corporis instar habens.

Záczym pomieniony Korab zostawac musiał in æquilibrio,
w pewney záwse wadze y mierze: trudno sie mu było pogra-
żać / ale wierzechem bezpiecne sáły / choć po rozfurioným
elemencie / odprawował. Podobna proporcya *KORABIA*
Cnego nászego / we wszytkim / cokolwiek do niego należało /
sprawiła / że szczęśliwie pływał długo / bo do lat 60. á pływał-
by był y dluzey / kiedyby z bołu nawalności / prac cudownych /
dla Kościola ś. y Oyczyzny / zbiegających sie / bez miary / do
tegoż *KORABIA*, nie powáriowały sýtku iego. Powiedzial
o P. Bogu Pláto: *Deus Geometriam exercet;* że wszytká za-
bawa iego nád Geometrią: to iest / nád náuka Miernicza.
Poświadcza Platonowi Medrzec / gdy mowi: że mądrość
przedwieczna / wszytkie rzeczy wazac / mierzac / liczac / konser-
wuje oneż przy calości: *Omnia continet in numero, pondere, &
mensurá.* W tym też ten Wielki *BISKUP*, iako æmulator
magni Dei, obierał sie / wszytkie sprawy y postęptki swoie / iak

pod

pod śnur mierniejszy prosiutac; rachuiac sie pilno / á zgola ka-
 zdozienienn / sam z soba / co powinien Ciebie / Kościolowi /
 Oyczyźnie / Śamiliy / náostaték wśytkim / sobie od Boga po-
 wierzonym. Ztąd pomiarkowane miał affekty / pomiarko-
 wane żądze / pomiarkowane obyczaje / tak / iż z różnych rzeczy /
 w nim iedną sie tylko zdala / per Theocrasiam : y rzec sie o nim
 moze / co nápiśał Hippocrates, o ciałach zdrowych : *Confluxio*
vna, conspiratio vna, consentientia omnia. Kiedy sie w Szkołach
 pytała o własną przyczynę śmierci ludzkiej / tedy iedni śladá-
 ją wine ná cztery żywioły : ktore póki w zgodzie / poty cło-
 wiek nie zaśsteknie ; iako sie zaś powadza / á iedno nad drugim
 gore weźmie / to przypłacac zwady ich / zdrowiem / gospodarz
 musi. Drudzy zaś przypisują przyczynę śmierci / vbytowowi
 humoru odżywiającego ; humidum radicale żowie sie ; ktoreg
 humoru áczkolwiek ile vbedzie / tylebychmy też przyczyniali
 radzi / przez zaśiejenie proporcjonalnego / z potraw zdrowych
 alimentu : iednak ordinarié wiecey go vbywa / że w tey mie-
 rze / ani mozem prawdziwey dosim doysć / ábo przysypuiac / á-
 bo nie dosypuiac : ani tak zdrowe frukty znaydują sie tu / iakie
 wydawało z siebie drzewo żywota w Raiu. Gdyby tylko te
 dwie przyczyny śmierci bydz miały / nigdyby był ten Wielki
 BISKUP nie powinien umrzeć : bo wśytkie namietności swa
 ná wodzy dobrej zawsze trzymał. Ze wiecey / niż trzeba / pñal
 Cymon / śypiał scipio, bankietował Lucullus, śermował Co-
 modus, gniwał sie Karakalla : nie dziw / że im też to nie po-
 mogło do długiego życia. W niwczym nigdy / Wielki nasz
 BISKUP, nie przestąpił granic / ktoremi natura / y pocztliwe /
 określa z nas każdego ; w kupie miał zmysły y affekty : nie ścia-
 gała sie do niego ona generalna / Orygenes / przymowka wśy-
 tkim : *Vnusquisq; nostrum, non est vnus, sed multi* ; iednym sie
 zdał / y był zawsze : trudno mu było żadać iaką / w życiu y oby-
 czajach / disproportiona. Przez co zarobil słusnie ná takie v nas
 elogium, iakie dał niegdy Seneka Ratonowi : Niepodobna
 (práwi) żadać co zlego Ratonowi ; ale chochy też kto śmiał

Lib. de ali-
men.

Ad Rom: 7.

zadac co/ náprzyklad pñánstwo: *Tunc facilius efficiet, quisquis obiecerit, hoc crimen esse honestum, quam turpem Catonem:* tedy przedzey przyzna swiat pñánstwo zá cnote / nizeli Katoná zá występneho. Przeto ráczey trzymam ná ten czas z tymi / co przyczyne śmierci składá na materiam primam, iáko by o ná nie kontentuiac sie pod żadną formą zostawać / chyba niebieska (dla czego niebiosá zá nieśkazitelne Philosophowie osadzili) wydziera sie zewszad gwałtem; y to samo spráwuie rozwod ciała z duszą. Nie máś mieysca watpliwosci / że miał záwsze ten Wielki BISKUP, desiderium collum æternorum, prággnienie szczeré / przenieść sie z swym KORABIEM, z dolu ná gore: znáć to z onych słow Párolá swieteg / z ktoremi nie raz dal sie Niebo szczyt slyścić: *Infelix ego, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Zá czym nie tak zárobil ná śmierć / iáko pozwoil śmierci / zbliżyć sie do siebie. Dżiwie sie Theoph: Chrystusowi Pánu ná krzyżu vmieráiacemur / że wprzód schytil głowę / niż vmárł: *Et inclinato capite, emisit spiritum;* prze ciwko zwycaiówi innych vmieráiacych / ktorym / po śmierci dopiero / zwiesza sie ku dolowi głowa. Tá co tak Anastazyus. *Timuit mors accedere, donec Christus annuit capite.* Wzdrygála sie dlugo śmierć iac Chrystusa Pána / póki iej głowa znaku nie dal / iż gotow vmrzeć. Wielkiey sie rzeczy wazyl Abbas Blesent człowieká bogomyślnego / y vmartwionego / nie tylko rownaiac do Chrystusa wkrzyżowanego; ale tez náden z peroney miáry przykładáiac: *Audeo ego, & dico, in districtiori cruce pendet vir contemplatiuus, quam Christus.* Nie myśle ia z tą komparacya rozwodzić sie: to tylko mówię / że mortyfikuiac cále affekty swe / ypássy / Wielki ten BISKUP, konformowal sie tym samym / przez wshyték czas żywota swego, wkrzyżowanemu Zbawicielowi. Zkad taka serenitas cōscientiæ znáydownála sie w nim / że też głośno o niey mówić / gdy śmierć do niego zágladála / y ná swiádecstwo / w tey mierze / Oycá swego Spowiednego wzywáć / przy wshytlich / nie watpil. Postrzeghsy śmierć takiego mortyfikatá / á iesze trzys-

maig

małacego sie mocno nog Żbawicielowych / y żebrzącego po-
silkow co raz świeżych / przez wstawnicze slow tych powta-
rzanie: *1a 5v Fili Dei, miserere mei* : nie śmiała nań ostro na-
trzeć / ale łagodnie : bo w iednym tylko á drugim / á dosyć lek-
kim ziewnieniu / wykonała nad nim Dekret Boski.

Multiplicatæ sunt aquæ , & eleuauerunt
Arcam in sublimè à terra.

PRzypatrzyliśmy sie szczęśliwey nawigacyey Tnego Korabia
Nieboſzczykowskiego / przez morze wſytkim poſpolite : nie
mniey ſzczęśliwa była y przez drugie morze / na ktore nie każdy
ſie ośmieli / morze rozumiem Wadroſci / ktore iednak tru-
dno zebrać / iako y wierzechem przebydź. Webrnał raz w o-
nogeteg morza / Ezechiel Prorok / wprzod do koſciel / potym
do kolan : aż gdy bioder ſięgac woda poczelá / wſkożył chyżo
náзад / poſtrzeghy że iuż była przepaść ſroga / do przebycia nie
podobna : *Non potuit pertransire*. Ale y łodzią puścić ſie na to
morze nie warowno : abowiem podobne ieſt owemu / ktore
tak wspomina Celius Rhodig : lib. 26. lect. antiq. c. 12. że kiedy
ſie zda naſpokojniemyſe / to w ten czas nazdradliwyſe : bo w o-
czemgnięciu pochlonie cie / tak iż y ſam ſie nie obaczyſ / y niſt
potym nie obaczy biedney drzaſki od okretu / z ktorym poſe-
dles ná dno : *Ut ne naufragium quidem fluuians, viſatur unquam*.
Tak ná morzu Wadroſci / kiedy ſie kto nabárdziey wbeſpieczy
y rſa ſobie : kiedy nie zda ſie morze igrać / abo Aeolus ſermo-
wać wiatry : częſto ſie tráſia / że zſameyże barki wybuchna
nieſpodziáne wychry y pograża iá : abowiem *ſcientia inflat*, w-
miejetość nádyma. Sposobu ná to nie maſ / iedno nie im-
barkować ſie ná to morze / bez przewodnika ſwiadomego.
Który ſposob / ſamáz náturá ſuggerowała / obmyſliwyſy Ba-
lenie / abo po náſemu / Wielorybowi / rybke mála / ná kſtalc
myſy / dla czego teſ musculus ſiezowie / aby torowała droge
po morzu Balenie pomienionej : bo ſama niewiedzialaby

Ezech: 47

1. Cor: 9

gdzie sie obrocić/ y mogłaby albo na piasku oschnąć/ albo między skałami śnądno wwiąznać/ lubo że iey zbytńia tłustość przytępiła wzroku/ wedle Aelianá; lubo że wielkie nązbyt y obwisłe powieki/ nie dopuszczają wedle potrzeby/ wytrzeszcząc oczu/ podług Pliniusá. Nie poblądził y ná tym niebezpiecznym morzu/ Wielki náš *Biskup*, choć ledwo odsądzony od pierśi/ wydzierać sie tam zaráz począł/ nie tylko pływać/ ale y nog stawić/ ięszce nie umiejąc. Abowiem/ iako godney pamięci Rodzicy iego/ przypomináli mu często/ we trzech zaráz leciech/ ksiązki/ gdzie ich iedno zayrzał/ chciwie tápał/ kárzty przewracał: á co osobliwa/ niepodobna go było uspić/ póki mu iakięś spąggału pod głowy nie podłożono. Kosta z láty táż chętká ku księgom: á skoro sie w nich doczytał o trudney przeprawie przez pomieniene morze Nadrości; odprawiwşy prętko pierwsze Elementá w Szkołách Kálskich/ uwał sie prosto do Sterników doświadczonych/ ná Oceanie Nadrości Polskim/ przy tym Stolecznym Mieście/ z wielką sławą/ iuz ná trzeci wiel pánuiącym: Ominawşy zdaleká/ tak Mosty/ ktore niektorzy ná tym morzu/ z Heresem/ subtelne budują; iako y strużki okoliczne, ná ktore toż morze/ brudzy/ iako niegdy Cyrus Ginden rzekę/ darmo rozkopuía. Ci go tedy nie tylko przez swe Domowe morze/ z profektem/ w náukách/ wielkim przeprowadzili: ale y do śnądneho także przebycia innych Cudzoziemskich okulary mu przyprawili. *Detxeritatem in agendo*, to iest/ *prudentiam*, roztropność rozumien/ ná ktera sie z conuersácyey długiey z niemi w czas zdobył. Zieronymświety przypátruie sie pilno *in quæst.* Hebr. strukturze Arkí/ ktora Noe podług abrysu Boskiego budował. *Facies tibi Arcam.* ymiedzy innemi okolicznościami postrzega/ że przykázano Noemu okno wielkie wyciąć/ ktore z Żydowskiego nązywa sie Meridianum, Poludniowym: á wedle Symmachá dilucidum, przezroczystym. Ale pierwey ięszce Bązyli świety/ w księdze ktora nązwał Examen, wywodzi nadobnie/ że ná początku o nic nie krzątał sie pilniey Budownicy niebieski/ iez

ono o widok/ y napierwsze te słowa zyst Boskich wysly/ *Fiat lux*, niech sie stanie swiatlo: bo bez swiatla coby bylo wdaz-
 tnego na swiecie/ iako y bez otna co za rzad mogli bydz w Ar-
 ce? Tak y Cny Korab nasz nie tylko zdobit/ ale y szesliwie
 wshedy wnosil/ *oculus prudentia & timoris Dei*. o to albo raczy
 przodlo prawdziwey roztropnosci/ y boiazni Bozey. Jesli
 ktore morze peregrinuiacym straszne/ tedy Wloskie/ *Mare A-*
driaticum; y byl ten czas/ kiedy nikt po nim zeglowac nie
 smial/ po ki jednego z gwozdzi/ ktoremi Pan nasz byl do krzy-
 za przykut/ nie wrzucil w nie Konstantyn Wielki z nabo-
 zenstwem y Ceremonia wielka/ y tym sposobem nie przybral
 mu munstru/ iako swiadczy Greg: Tur: Tolet y inni. Za-
 wse wprawdzie/ ten Wielki *BISKUP*, obieral sie w boiazni
 Panstkiey: *A prima etate sua, timorem Domini, pro Padagogo ha-*
buit: y o progres co raz wiekszy w niey/ suplikowal Ciebu/
 z Psalmista: *Confige timore tuo carnes meas*: osobliwie iednak
 puszajac sie na to morze/ zbil mocno gwozdziami boiazni
 Bozey/ Korab swoy; y ta go praszrowala od wszelkich nie-
 bezpiezenstw/ w ktore morze tamto/ iako y w wystawne
 marina monstra, bogate. Owszem nie tylko sucho y bezpiecznie
 morze pomienione/ y tam y sam przeszedl: ale tez y kwiatkow
 pachniacych nzbieral po nim/ iako niegdy Izraelczycy/ na
 dnie morza czernonego czego dochodza niektorzy z onych
 slow/ Sap: 19. rozumieiac ie wedle litery: *Et in mari rubro, via*
sine impedimento, & campus germinans in profundo nimio. Z kt-
 rych naostatet/ kwiatkow/ wwilu mu Doktorsti/ *in Utroque*
Iure, Wieniec/ Akademia Perusta/ y *Coronatum* do Oyczyzny/
 aby miedzy drugimi/ znac bylo zwyciezce Cnego/ do Oyczyzny
 wyprawila.

Rigordus
de gestis
Philippi.

Multiplicatæ sunt aquæ, & eleuauerunt
 Arcam in sublimè a terra.

W Trzecim rzędzie / wymieniłem Morze Polityckie / morze
 piękne / pozorne : coż po tym : kiedy lodowate / aboli krzy-
 stałowe : gdyż rzadki : co by się na nim nie pośliznął / abo nie
 obraził. Wiemci ja / że Dwory Pańskie siła niewinnie cierpią
 kiedy iedni bándyżni z nich pobożność ; *Exeat Aula, qui vult
 esse pius* : a ono y Dworskim nie nowina się poświęcać. Dru-
 dzy one exaggeracya Tertulliana in *Scorpiaco*, grubo im aktom-
 modnia : *Tot ibi venena quot ingenia ; tot pernices, quot & species
 quot colores, tot & dolores* : Jle tam rozumkow / tyle y iadow :
 ile pozorow / tyle y zasadzek : ile kolorow / tyle y bolow : A ono
 niech co chce mowi kto / nigdziey nie popłaca lepiey doyzżala
 Cnota y godność / iako tamże. Przyznać to iednak musie / że
 Dwor każdy / poniewaz iest Morzem / tedy przecie musi miec
 monstra sua ; zwlaszcza przy brzegu / ktore każdego Nowicyu-
 śa / po ki się na glebia nie wybiie / iesli nie drasnac / przyna-
 mniewozionac powinne. Nie za ludzie / ale za Anyoly / poczy-
 tal dlugo Dworzany swoje / Dawid Krol : *Innocentes & redi-
 azhaferunt mihi*. Aż gdy go różne wieści o nich / dochodza co
 ráz / złożył w Pałacu swym inquizycya generalna / pytając się
 o każdego z osobna życie / y przymioty : *Perambulabam in medio
 Domus mea*. A wziąwszy informacya od Maior Doma, że lubo
 wszyscy mają przymioty wielkie / wszyscy przystoynie y wygo-
 dnie słuza ; żaden iednak bez wady iakiey takiey : Nacychmiast
 kazał Dawid wypowiedzieć słuźbe wszystkim y wymazać ich z
 Rejestru : y tych / co pierwszych Pánow swych radzi na iezyk
 bráli : *Facientes prauaricationes, odiui* : y ktorych wsta nie zawse
 się z sercem zgadzaly : *Non adhaesit mihi cor prauum* : y co w ka-
 dzie nicowáli sprawy kompanow swoich : *Detrahentem secreto
 proximo suo, hunc persequabar* : y zwaycow *Declinate à me mali-
 gni, náostíatek malkontentow* / co lubo w nie wstawicznie tka-
 no / a przecie oni skwierczeli : *Superbo oculo, & insatiabili corde,
 cum hoc non ed:bam*. Jesli innych na to miejsce przybrał Da-
 wid / podług w podobania swego / niewiem : to tylko wiem / że
 po wszystkim świecie z świeca ich szukał : *Oculi mei ad fideles*

Psal: 24.

Psal: 100.

terra. Lecz puśćmy na stronę Polieſki. Przypomnimy ſobie
 tylko Piotra S. verticem & ſummitatem Theologorum, Ten
 ledwo prog Dworſki/ y to Pralacki/ przeſtąpił: aż w oczem
 gnieniu zdwoiſia. Obaczy że Dworzanie na toło ſiedzą/ aż
 ſie też on przyſiedzie do nich: *Circumſedentibus illis, erat Petrus*
in medio eorum. Porwa ſie z mieſcſwych Dworzanie/ y ſtana:
 ſtanie o raz y Piotr: *Stabant ſervi & miniſtri: erat autem cum*
eis Petrus ſtans. Na coż mu ona Dworſczyzna wyſła: Na to
 że go śmiał L a o S. nazwać/ *Latronem in atrio*, Lotrem przy
 Portierze Pańſkiey. Więſza y dłużſza conuerſacya była z
 Dworſkim Więſkiego Taſzego BISKUPA, a przećia nie zál-
 tero wała go namniey, o wſem od iego kándoru/ y niewinno-
 ſćci obyczaiow/ wielu ſubtelnoſći kórkture braly. A nie trze-
 bá dziwować temu/ Aby Korab Noego nie przemałał nie
 ſkąd/ nie tylko wedle potrzeby/ ale y nád zámiaſ obwátowác
 no go było/ iednáko powołóſy kłiem zwierzechu y zewnatrz.
 Co nádobnie ſtoſnie Origenes do obyczaiow: *Vult te Archite-*
ctus Eccleſia, Chriſtus, & corpore extrinſecus ſanctum, & corde in-
trinſecus purum; hoc eſt, intus & foris, bígumine eſſe oblitum.
 Taſz zaś Więſki BISKUP, nie ſłowy/ ale rzeça ſama wyrá-
 ził to ná ſobie/ kiedy iednáko/ tak z wierzechu iáko y zewnatrz/
 zdobiąc zámſe y vmacniając Korab ſwoy/ dokazał/ że ſie weni
 nie mogło/ przez poboczne ryſſy/ wtráſć nie/ z niewinnoſćią
 poſtepkow iego niezgodnego. A przetoż/ gdy ſie naprzód
 pokazał ná Dwór Przewielebnego/ zacney pámięci/ J. M. X.
 Pſtrokońſkiego/ Káncelzá ná ten czas Więſkiego/ nie przyſzło
 mu tam długo odprawować Nowicyatu: ale przedko zoſtał
 y niego tym/ czym był Stániſław S. powróciwſzy z Páryża/
 y Lámperća Biſkupa; abo Jozeph y Pháraóna. Z pártý-
 kulárenego Dworu/ gdy więſze co raz iudicia ludzi więſkich/
 o godnoſći iego/ daly mu okázy/ przeniſć ſie ná Dwór Kro-
 lewſki: oraz práwie wſytekich oczu/ ale y ſercá/ ku ſobie obro-
 cił. Wſpomina Varro iednego Senatorá/ że kótołwiek náń
 zdrowe oko obrocił/ záraz ſie ſſiał Strábonem: *Qui ad eum*

Luc. 22.

Ioan. 18

Gen. 6.

Hom. 2.
in Gen.

ingressi sunt integris oculis; omnes sunt Strabifacili. Strabum, Łacinnicy stąrzy nazywali / kto sie w iakiey rzeczy / zoczywszy ią tylko / mocno zątochal. Niech każdy z nas da chwale Bogu / iesli sie nie to działo z tym Wielkim BISKUPEM, kiedy porządzeniem tylko samym / krepował serca ludzkie; náwet y Nieprzyacielskie / w których waznieysze często bywalo słowo iedno iego / niżeli gole membrany innych. Kto chce / niech záyżrzy w Dyaryusze / Moskiewskich y Pruskich / tak w dzien / iako y Trąsákczy; á doczyta sie tam wiecey / niżelim námiénit. Náosobliwšym iednak inámoretem / cnót wysókich iego / postrzegam Nátaśnieyszego Monárche / Świetey pámiéci / Krolá J. M. ZYGMENTA III. który w wáżywszy kštalc / wárunek / y státek Korabia Nieboszczykowskiego / nie dlugo sie námyślal deponowác w nim Sekretá wšytkie / tak swoie iako y Koronne / deklarowawšy go Wielkim Sekretarzem. Pierwšy to / á pewny záwše do wšytkich Dignitarstw stopien. Sam Chrystus Pan / niżeli Apostoly swoie krzesłami Senatorstimi poczył; *Se debitis super sedes duodecim iudicantes;* wprzód ich Sekretarzami Wielkimi poczymil / w Janá s. w. II. *Iam non dicam vos servos; sed amicos: quia omnia, quaecunque audivi á Patre meo, nota feci vobis.* Lecz przecie / znówu / widze iá tu morze / á morze / ná którym lada wietrzył / lada pára z vst nie ostrożnie wypuszczone / obalic y pogrążnac / niewiedziec iako wysmienta nawe / moze. Doznal tego ná sobie Joab / Sekretarz Dawidow / kiedy miasto promocyey / zá iego odwazne zasługi / zostáwil ná Testámencie Krol Dawid / Salomonowi / aby go nie żywil: *Non deduces pacificę canos eius ad infernum.* Wprowadzie nie wyrąza Písno / czym to tak bázro Joab vrázil Dawidá / z náтуры do pomsty nie porymezego; y z tego sameg znać / że ratám Sekret bydz musiał: Došedł go iednak Lyranus, dawnych Rabinow wártuiąc pilno; y powiáda / że wšytká okázya / tak stógięgo Dawidá Krolá vrázyl przeciwko Joabowi / iedná karteczka / ktora w kónfidencyey do niego pšłał Dawid / aby sprzątnął Dryasá / náráziwšy go ná zły raz.

Ioan. III.

I lubo Joab uczynił wszystko / co było w karcie; ale że iey zaraz
 nie spalił / lecz pokazał temu y owemu: *Ostendit alijs literas
 quas sibi secretè miserat David, de morte Uria;* przypłacić mu
 tego zdrowiem przyszło. Wprawdzie nie go dzien ten nie-
 pewny Sekretarz / aby sie było y samego / y sekret iego ledażki /
 wspomniało przy naszym Wielkim Sekretarzu: ale stało sie.
 Przy wielkim mowie: bo nie tylko nazwiskiem / ale rzeczą sa-
 ma był takim. Pamiętał na swoy Korab dziedziczny / a niegdy
 Otego / od ktorego drzewiczek / przywarłszy ich wprzod mocno;
Inclisit eum Dominus desoris; wziął do siebie klucze Pan Bogi
 aby dał na wyrozumienie tym / to Monarchom Wielkich Se-
 kretu płaszciz / że bez ich klucza / to iest licencyey / nie powinni
 nikomu dać nayzrzeć ad scrutinium pectoris sui. Ostrożność
 cudowna w tey mierze Nieboſzczykowska / wyświadcza fa-
 scykul z piśmami pewnemi / po śmierci znaleziony / warownie
 powiazany / y popieczetowany / z napisem takim: *Komu na-
 przod papiery te w rękę wpadną, poprzysiegam go na Boga żywego,
 aby proſto w ogień je wrzucił. a ieſliby się ociagał, powołynam go na
 Sad straszny Boży.* Jakoż podług madrey ordinacyey / stała sie
 ekequencya nad papierami pomienionymi / przez Sluge wier-
 nego: acz wszystkich / bez braku / wiernych miał Nieboſzczyk.
 Gdy na Sekretarzey / z pochwałą wielką / wrząd swoy prakty-
 kuie: aż sie trąsunkiem otworzy morze nowe / ale szpetnie za-
 roſte / to cierniem rożnych Zereziy / to chwastem zabobonow
 przeklętych; Biskupstwo rozumiem Chelminskie. Gdzieſko-
 ro mu na czas wybożyć / wprzod z woli Bożey / a potem za
 promocyą Pomazancą Pańskiego / przyszło; pokazał na oko /
 że Korab iego nie tylko gładko płynąć / ale y meźnie potykać sie
 może. Bo iakoby temu rzeczono / co niegdy Prorokowi: *Otoc
 dano rzady nad drugiem i ut euellas, & destruas, & disperdas &
 adifices, & plantes;* abyś wyrzywał / psował / rozmiął / a po-
 tym budował / y ſiępił: na ten czas poczuwać sie pilno po-
 czął w powinności Paſterskiej swojej / prawom y swobodom
 Kościelnym / znacznie tamże nadwątłonym / pierwszą krąſe /

Genes. 7.

Hien. 1.

y maieſtat/ przywracaiac; Duchowienſtwo/ podlug wſtaw
Concilium Trydentskiego/ reformuiac; w kazdy kat Diece-
zyey/ ſam przez ſie nazeraiac. Alz Dwor/ predko ſieſtni wſy
ſobie bez niego/ czeſtnie go nowym Dignitarſtwem/ deklarui-
iac ſie/ ze nie myſli/ chyba w iego doſwiadczonym iuz Kora-
biu/ deponowac Kleynot Koronny; to ieſt/ Pieczec wprzod
mniejszy/ potym y wiekſzy. Jako ſie zacnie na tym wyſokim
Urzedzie popiſal/ z kontenteca wſytkich; a co rzadka/ z kon-
fideneyą iednak/ tak y Pána/ iako y Poddanych; znać to z o-
nych aktlamacy wſytkiey Rzeczy poſpolitey/ gdy zehodził z
Pieczeci; *Magnum Theatrum amiſimus*: Bożę ſie pozał/ że
tak wielkie Theatrum przenoſi ſie gdzie indziej z tad: nie za-
raz tu tak pieknie bedzie bez niego! A miały ſuſzny fundam-
ent te aktlamacye. Przyſzedli bowiem kto/ y nazywał do
Korabia iego/ nie znalazł tam/ o zakład/ haczyk/ abo kulki/ iaz-
kiem poſpolita przyciągac tu ſobie iabluſek/ gdy ich raka do-
ſigodz trudno: o ktorych Amos Prorok/ cap: 8. *Quiatu vides
o Amos? Vincinum pomorum*. Przypatrzylłi ſie zaś ſamemu;
lubo przy boku Pánſkim wotuiacemu/ lubo na ſwych Aſſeſ-
ſorſkich Sadach deputuiacemu; poznac było po ſamym opas-
ſaniu/ iaki ſprawa każda koniec wziac miała: abowiem/ *Erat
iuſtitia cingulum lumborum eius*; ſprawiedliwie/ to ieſt/ gład-
ko y rownie leżał pás na ledziach iego; przeciwko formula-
rzowi onych/ co nie miała za niekſtalt/ choć przypiety ſablatas
do pasa/ náchylił go znacznie z iedney ſtrony tu dołowi.

Slyſiał zaś kto poważne reſponſa iego; reſponſa one/ zdaly
ſie nie tak reſponſa, iako oracula, pewnieyſie nierowno/ ni-
z ktore tablica ona złota/ do oktetu nazywanego Argo, przez Bo-
ginią Pallade przykutą/ oddawala Jaſonowi/ y Kawalerom
iego. Jeſli náoſtatek widział kto/ gdy co żywo ciſnieto ſie do
niego/ a on wſytkich bez braku/ przytulał do ſiebie; przyznac
go/ dla tego ſamego/ muſi za prawdziwego Korabczyk: bo
ſie konformował/ y w tym Korabiowi Tego/ ktory nie tyl-
ko przybrał wane od nieba konſerwowal w ſobie/ zwierzetá:

ſtaiz u.

Apollinur
& Celius.

ale podług obserwacyey August. S. de mirab. sacrae script.
 konformowało się na wierchu / y po stronach Korabia po-
 mienionego / wiele innych bez braku / osobliwie animalia am-
 phibia: Cicero zowie / bestias ancipites, to iest zwierzęta /
 co y tym y owym elementem żyją / iako Bobry / vituli marini,
 y tym podobne; do których kształcie równaia niektórzy / ne-
 dźarze y zebrałi / od domu do domu / dla pożywienia / nagła-
 dające. A także to niepowinien był nigdy KORABEEN cny /
 zarzuć kormice / aby przynamnię osęchl trochę / z portu /
 prac y faryg wstawniczych? Wspomina Maiolus colloq. 23.
 Okret / na którym obeliscum, abo pyramidem, ktorey do tad
 dziwnie się świat / przy Kościele ś. Piotra in Vaticano; przy-
 wieziono do Rzymu; że Julius Cesarz chce mu to zawdzie-
 czyć / *Ne cuiquam alij unquam deservire possit;* aby się wiecey
 nie wysługował nikomu / kazał nasypać pełno wien ziemię /
 z Puteolu / siarczysley / y wrocić. Ale to tam śalenstwo by-
 ło pogańskiego człowieka. To godna wspomnienia zawsze
 y nasładowania; co Phani; tego wieku Krolow y Monar-
 chow, Jeg B. M. Pan nasz Mleiny / z KORABIEM na-
 szym Cnym / uczynił: sprawiwszy mu / za tego wierne a od-
 wazne usługi / przenosiny sławne, na Gora Wawel / gniazdo
 y odpoczynę / tak Krolow / iako y Biskupow Wielkich, A
 rozumiełi wszyscy / że na tej Górze odpocząć sobie nieco miał
 Cny ten KORAB nasz / iako niegdę Noego na gorach Armen-
 skich: *Requieuitq; Arca super montes Armenia.* Ale biednyż y
 tu odpoczyneł twoy / KORAB twoy; Dośięgną cie bo-
 wiem y tu wależ z morza Diczeyey tej rozwołkley / w ktorey
 tysiącami ślicza samy po Parechiach Admiralty / a barki mila-
 lionami; dośięgną cie / mowie / lubo podobno nie tak gęste
 iako gdzie indziej, ale niebezpiecznieysze daleko: bo *Ars ar-
 tium, scientia scientiarum, cura animarum.* A Przewielebny
 Pasterz nasz / to na to: To / co niegdę Jonás: *Tollite me, &
 projcite in mare.* Wiem ja powinność moie. Dobrzy Gu-
 bernatorowie / nie na łozu / ale stojąc y mierząc powinni: y ta

Genesig.

Iona 1.

nie myśle vmrzeć na kotwicy/ ale po staremu zegluiac. Spu-
 sze sie ia nie dlugo z tej gory w morze znouu: a iesliby mi
 nie sporo bylo/ daie licencya/ weźcie mie/ y wrzucicie sami.
Tollite me. Jakoż spuscił sie przedziwienieko/ possessya tylko w
 Kościół swoy Katedrałny wziawszy/ chcąc Wizyte Diece-
 zney wszytkiey/ przez sie odprawić. Zaczal od Kościółow
 ktore zowia Collegiatus. A że w tym swiatobliwym zawo-
 dzie/ przeszkode mu co raz zarzucaly/ ciężkie a niezwyčajne /
 w zdrowiu alteracye; tedy/ gdzie nie mogła zayść praesencya
 iego/ dosięglą iuridyktcy; wszedzie/ bez r. spektow/ wszel-
 kim zlym obyczaiom/ y Exorbitancyom grożna. Nie vchro-
 nily sie Pasteralá iego y pokatne Zerezye: z ktorych iedne ku
 Zordzie/ na wygnanie wieczne wyprawił: drugiey/ że wtár-
 to rogow/ powaga swoia Senatorsta przyczynił sie znácznie.
 Niezbożność Rakowska/ tumulty Wileńskie/ pámietają to
 lepiey. Náośtátek/ sstał sie wszytko dla wszytkich; *Forma*
factus gregi: sstałszy sie zwierciádlem y przytkádem / w mo-
 wie/ w obcowaniu/ w miłości/ w wierze/ w czystości; iedná-
 ko wszytkich chcąc pozyskác Chrystusowi. Ztad nie postáto
 w óściech/ a pewnie w sercu iego/ to moy/ to nie moy: wie-
 dział że mu iednáko wszytkich poruczono/ iednáki też affekt mi-
 łości obracał ku wszytkim. Miał w świezey zawże pámieci
 one 12. bochenkow chleba pokładnego/ ktoremi w Stárym
 Zakonie/ blagal Kapłán Nawiyszy Pána Boga/ imieniem
 drwnastu pokolenia: *Panes supra mensam panes propositionis,*
in conspectu meo, semper: że powinne byly bydy równes iedná-
 kie; y dla tego ie wazyc pilno kazano: a żeby iedno pokolenie
 nie zdalo sie miec co wiecey nád drugie/ w oczách Boskich /
 takze y Kapłáńskich. *Sienim unus panis esset maior alio, pu-*
taretur, quod una Tribus, erat apud Deum maior, quam alia.
 A te swoje iednáka zawże gotowóść/ pomoc wszytkim/ ráto-
 wác wszytkich/ nie tylko za żywotá/ ale y po śmierci óswiáda-
 cył / kiedy nie iedney osobie/ nie iednemu miejscu/ nie iednemu
 Zgromádzieniu odkázal wszytko/ ale wszytkich podzielił substá-

1. Petr:

1. Tim: 4.

Exod: 24.

Abulen:
in Math: C
12. q. 10.

cyą swoją : pamiętając częścią na ono napominanie Ambro-
 zego świętego *Dominus non vult simul effundi opes sed dispensari*
 Wola Boża taka jest / abychmy nie oraz wysypali co mamy /
 ale dobremi tego szafarzami byli : częścią na one powieść The-
 odoryka Krola / w Rąssyodorá : *Hoc sunt Regia dona, quod se-*
mina : sparsa in segetem coalescunt, in unum coacta depereunt :
 Dakti paniece / własne ziarna pszeniczne : rozrzucione po roley /
 ślicznie wzrasta : na kupie zaś iedney będąc / brzydko się zatez-
 chną. Niepodobna foremniey piorem odmalować / w pun-
 kcie Korabia Tnego iegoż iedno słowo Theologa Pogańskiego
 Seneki : *Habebat sinum facilem, non perforatum, ex quo multa e-*
xibant, nihil excidit. Nie był nigdy ten Korab dziurawy /
 lecz zawsze otwarty : siła z niego wychodziła / ale nic nie wy-
 padało. Wdaje się rzecz pewną *Eusebius Casariensis*, że za czas
 owego znajdowały się ieszcze / w Armeniicy / Reliquie Korab-
 bia Tnego / y krądzili go sobie ludzie na lekarstwa / przeciwko
 różnym chorobom : *Navis adhuc invenitur in Armenia, cuius*
ligna remedium hominibus, aduersus multos mirabiles morbos, ad-
ferunt. Ale oto y Przemiełbny Pasterz niegdy nasz / nie tylko
 za żywota / chciał aby był wszytkim / pomocy żebrzącym / o-
 twarty Korab iego / iako asylum, albo Ciuitas refugij, lecz y po
 śmierci / dla podziału wszytkim / ordynował / aby był anato-
 mizowany. Zaczyn dostal się przezacnemu tutecznemu Ko-
 ściółowi Katedralnemu / Dach od Korabia tegoż : Sław-
 ney Akademii / Matce drugiey iego / ścian y częścią na wy-
 stawienie Mauseolum Kántemu S. częścią na restauracyą
 Bursy / nazwaney Zieruzalem / y sustentacyą dostateczną Alu-
 minowicy : Drzwi Pannom / w Klauzurze Zakonney dni swe
 prowadzić pragnącym : Przycieśi Rakowowi / na przerobie-
 nie Stodoly w budynek godny rezydencyey Najwyższego :
 Sprzet Korabiowy / Kościółowi Druzbinskemu / przez
 Niebożczyka z gruntu wymurowanemu. A co nad to znaleźć
 siemoże drzasek od Korabia pomienionego / wszytkiego tego
 postanowił y deklarował / dziedzicami / w bogie Kościoły / Kła-

Lib. I. Of-
ficiorum.De vita
Aca: C. 23

Luce 22:

Laur: Iust.
de Agen:
C. 24.

Genel 2.

Orab 6.
de Noe:

history/ Szpitale. Sámá tylko zda sie tak niešťczęśliwa Sámá
 Cna tego/ że miásto Successyey iákiy/ w grob z nim oraz
 wchodzie musi. A gdy to vtrapióna Rodzona tego/ z kómpá-
 nią sinetnych pokremnych/ tak iáko należy wważa: nie dziwo-
 wác/ że sie w żalu słusnym hánowác iátwo nie da: podobna
 onym Mátrom pobożnym/ co przed tegodniem szukały w
 grobie Chrystusa: á nie znalazły chybá dwóch Aniołow/ w-
 tulily nátychmiast oczy w ziemiá: *Declinauerant vultum in*
terram: pokázuiac przez to/ że y Aniołowie nie przysiemni w
 oczách ich/ bez tego/ w którym serce/ y myśl swoje wšytkę/ v-
 topilá. *Nequaquam ipsorum visione, et temperant a fletu: quia*
non Angelos, sed Dominum Angelorum videre cupiebant. Ale iá-
 kóžkolwiek/ przecieć czas lzy otrzeć/ á tym sie ciešyć/ że iáko
 Narodzenie tego Wielkiego BISKUPA, wšytkę Cna Sámiliá
 tego dziwnie niegdy roztrzeźwiło/ Storo Rodzicielce iegož
 przysniło sie/ że miásto dziecieciá/ powilá Słońce: tak y
 świeże odrodzenie iego/ świetne iáko Słońce/ bo światobliwe
 nie będzie mogło/ chybá zdobić postáremu też Cna Sámiliá.
 Długo sie między ludźmi tłuklá tá quástyá/ kógo zá prawdzie
 wšego Pána náđ sobá powinne przyznáć zwierzetá wšytkie
 czy Adámá/ ktory ie vtytuloval: *Appellauitq. Adam, nominibus*
suís, cuncta animantia: czy Noego/ ktory w Korabiu swoim/
 ochronil calošci ich: *Arca quippe natura scintillam, velut vlnis*
circumplexa, occultabat. ktorey quástyey rozeymce/ indukuie
 sámegož Pána Bogá/ S. Basil. Seleu. á on zá Noem/ przecie
 wšó Adámowi/ tak dekretuie: *Esse honoratior animantium Do-*
minus, quám Adamus: dedit ille nomen, tu salutem confer: Wie-
 kše tobie/ moy wierny slugo Noe/ sluzý práwo y praeminens-
 cya náđ zwierzety/ niž Adámowi: bo im ten imioná tylko roz-
 zdał/ á ty zdeowie. Takáž tu rzecz włáśnie/ kiedy Cna Sámiliá
 Niebošczykowšlá/ postrada wšy tych/ co iey imie/ y sławę/
 do času conferwowali, kontentuie sie iše pod ziemié z tym/
 ktory iey náđ to oboie/ *velut alter conditor*, dáł żywot prawdzi-
 wy; bo vmiéráć iey nigdy nie dopušci w pámieci ludzkiej.

Wiec

Wiec iako niegdy Kości Adamowe przez Noego do Arkki wnie-
sione/ podług Relacyey Barcephe Syri pogrążyć się iej nie
dopuszcili/ tak y **KORAB** ten Cny/ może sobie pewnie obie-
cować/ iż decora, to iest/ ozdoby wszystkie jego/ będzie wiekom
podawał zámieścien ten/ lubo martwy/ **BISKUP** A tak wiel-
kiego. Naościatę/ ieśliż ta Cna Sámilia przyznawała do tad
szczęśliwe incrementa swojej/ **PIOTROWI ZADZIKOWI**,
ktory gniazdo iej z Wielkiego Porądownia/ w Ráwskiej Ziemi
przeniósł do Sieradzkiej Ziemi/ w Roku 1471. tedy daleko
wiecey obowiązana wiecznie bydz musi Wielkiemu temu **Bis-
kupowi**, ktory iej nierówno zacnieysze sprawił przenosiny
Chca wiedzieć laśki Wasze/ iakie? Napisał Doktor ieden
wielki taki nagrobek Jonaszowi/ za marnie zgubionego osz-
dżonemu od wszystkich: *Felicio Jonas naufragio, quàm navi, quia
illum mare reddidit Cetho, Cethus Deo.* Nigdyby było takie
szczęście nie podkłało Jonaszá na łodzi/ iakie podkłało go w mor-
żu: bo morze zleciło go pilnować Wielorybowi/ a Wieloryb
oddal go całę Bogu. Podobną uczynił grądnicya/ ten Wielki
BISKUP, pospół z Korabiem swoim/ z morza wyrbiwszy się
ná te ozdoba Wawel gore/ á z gory do Niebá. A tak wła-
śnie przynależało/ podług formularza niebieskiego. Ktorego
się trzymając Dawid Prorok/ gdy mu przyszło odpowiedzieć ná
te kwestya: *Quis dabit ex Syon salutare Israel?* Kto da z Syo-
nu zbawienie Izraelowi? Psal. 13. tak iá/ Duchem S. napel-
niony/ resoluie: *Exultabit Iacob, & latabitur Israel.* Rozweso-
lił się Jakób/ y rozraduił Izrael; wiemy dobrze że iedenże to
był Jacob y Israel/ ále dopiero Jakóbá Izraelem bierzmowało
Niebo / po sławnym onym pásowaniu się iego z Anjo-
łem: *Nequaquam appellabitur nomen tuum Iacob, sed Israel.*
Wiemy y to że Jakób znaczy Zápásniká y pojedynkarzá: **Iz-
rael** zaś/ *videntem Deum*, patrzącego ná Boga. Skąd taká
náukę przedystylłował Hugo Car. *Benedicatur prius Iacob, &
post Israel, quia non erit Israel, qui prius Iacob non fuerit.* Niech
się niht nie spodziewa zostáć Izraelem/ ieśli wprzód nie będzie

Genel. 32.

Jakobem: wprzód trzeba zapoćić czoła dobrze z Jakobem
 niżeli się dostanie widzieć Boga z Izraelem. Nie tylko imie-
 niem/ ale też w rzeczy samey był Jakobem/ Przewielebny Pa-
 sterz nasz; gdyż iakoście łaski Wasze słysze/ nie postać nigdy na
 kotwicy darmo Cny KORAB iego: dla tegoż też nie trzeba
 wątpić / iż drugie imię Izrael/ przybrało mu już Niebo / gdy
 ponurzywszy w wieczności kotwę od KORABIA swego/ pa-
 trzy już na twarz Stworcy swego / złączywszy się tu z nim
 wprzód przez łaskę / a potem tam przez chwałę. Żeby się ie-
 dnak dał obrot zwyczajowi Chrześcijańskiemu / weschniemy
 nabożnie ku Niebu / powtarzając pospolita Kościele
 na / za umarłych / Modlitwę:

Requiem æternam dona ci Domine:
 & lux perpetua luceat ei.

A M E N.

W R O Z K A
D V C H O W N A,
To iest,
K A Z A N I E
Ná Oſtátnią Niedźielę po S.
Troycy.

Cum videritis abominationem desola-
tionis ſtātem in loco ſancto,

Marthae 24.

N Al ten czas T. S. kiedy ſwiąt właſny był
Minucyarz / y nie cierpiał chyba podobne ſobie
Praktykarze. Żład oną querelą Bazylego S. in
cap. 2. ſaſz. *Palaeſtinorum inuentum eſt diuinatio;*
et Chaldaeorum Astrologia, ut Egyptiorum incantatio, ut Creten-
ſium auguria. Pałeſtyńczykowie wieſzyczkowie / Chaldey-
cykowie gwiazdarze; Egypcyanie cygani / Kretencycy wieſz-
ciarze. Alubo ſie zda Tertulianus omawiać ich ponieſkad /
mówiać: *Scientia iſta, uſque ad Euangelium fuit conceſſa.*
Nie potrzeba / prawi / mieć nązbyt za złe / że ſie kto przed o-
głoſzoną Ewangeliją praktykowaniem bawił. Lecz zaraz-
tanż / tak oſtra kondemnat / przeciwko wſytkim Prakty-
karzom publikuie: *Non poteſt regna calorum ſperare, cuius*

digitus, aut radius abutitur celo. Niegodzien (prawi) nieba / kto z nieba igrysko stroi palcem / albo laska siegając go. Ale składzje tak predka wartyca Tertulianie; *De Christo scilicet est Matheſis hodie.* Już to prozno / oto nowy z nieba ziawil sie Mathematyk Chryſtus JEZVS, ktory pierwszych niepewnych prokonfundował prawdziwemi demonstracyami swemi. *Ego sum veritas;* ale y Astrolabia wymyslnie powariował wystawiszy na czolo / przy narodzeniu zaraz swoim niebo / y konstellacye nowe; *Vidimus stellam eius in oriente;* aby na nie rączy od tad zapatrował sie każdy / a nizeli na sursiatą Saturną / albo zwayce Marsa / albo wykrutnego Merkurego / albo niestateczny Kiezye / y inne tulące Planety. Dla czego pomieniony Tertulian one czolobitną / nowo narodzonemu Chryſtusowi oddaną / przez trzech wielkich Mathematyków a oraz Krolow / nazywał kszaltnie / *Clausulam sacrificiationis & glorie secularis, quam Christus erat adepturus;* pożegnaniem sie z zabobonami y Matematyka wystawną świećką / ktora Chryſtus przyſzedł szczęśliwie reformować. Co wiedziec takich opinii nie napil sie był świat okolo swego początku / progressow y końca / gdy mu długo aternitatem, wieczność iedni à parte ante, druidzy à parte post, przypisowali; po ki niebieski nasz Mathematyk nie wymiódł prawdziwey Gemyrty iego / y nie pokazał ze calum & terra transibunt. Jaz to świat miał pewny początek swoy / horoscopum albo ascensdendem, tak bedzie miał y occasum, to iest / pewny koniec swoy. A kiedyz to wždy aſtanie sie / *Cum videritis abominationem,* &c. na ten czas / kiedy brzydkie pusti pokazować głowe / y berzyć sie na mieyscu swietym pozna. O tey brzydkości / lepiej przed czasem nie co / wziawſzy na powoc pana Boga / pomowić: nizelibysmy iey doczekać mieli, pytaiąc sie / z tad wždy miarą iey brąc sie mac

Cum videritis abominationem desolationis, &c.

Przypatruiac sie dlugo Duch S. Oblubienicy Chrystusowi
 wey Kościolowi świętemu/ naostatęk śliczność iego przy-
 rownał do Ksieżycy/ *Pulchra ut Luna*. Czemu by nie do Słoń-
 cǫ raczy? nie czas rozwodzić sie teraz z tą Materyǫ / ale za-
 milczec trudno niezgody między wżonemi/ kiedy Xieżyć nays-
 przyjemniejszy. Chcąc ieden imprezysła pochlebić pewnemu
 Monárše: wymálował nowonástaiaacy Xieżyć/ z takim na-
 pisem: *Nunquam plena*. iáko by chciał rzec: Bogdaieś nie do-
 czekał Pánie moy Pelnicy/ po ktorey ostatnia Quadra záraz
 nástǫpie / lepiey że záwše Tom w twych sprawách y szcze-
 ściu będzie/ *Nunquam plena*. Do czego rozumiem dała mu
 motium phrasis scripturæ, ktora Xieżyć tak opisuie: *Lumi-*
nare quod minuitur in consummatione. Ale y Ambroży s wwa-
 záiac odmiány wstáwiczné w Xieżyću / że ráz rogámi / drugi
 ráz kóbieláto nástaie / ráz w Pelní / drugi ráz guzo pókaże sie;
 bázzyeý zád chwali Xieżyć/ mǫ kiedyby był tylko w Pelní záwše
 zóstawal; poniewáz przez te alternatę / wšytkie pod niebem
 rzeczy cudownie sie konserwuią. *Videmus eius ortum & defe-*
ct in rationis esse non infirmitatis. A choc to tak iest / przecie
 Pelnia grunt; dla tego z Pan Bog / ktoregǫ perfecta sunt opera,
 nie ná Tomu / nie pod pierwszą Kwadrę / ale w Pelní záraz
 stworzył Xieżyć / wedle Doktorá Anyelskiego / 1. par. q. 7. a.
 2. ad 3. Coz y z Kościolem / ktorego (iáko sie wspomniáło)
 Konterfetem Xieżyć/ óstóło sie / że w Pelní nástál; *Sicut Luna*
perfecta & fidelis in celo fidelis; y żeby w Pelní také zóstawal
 záwše / opátrzył to wárownie Oblubieniec iego / kiedy po-
 dzielił sie z nim/ ná co dzielił sie w práwie pospolicie wšytko /
in personas, res, & actiones. Podzielił sie mowie naprzód Ju-
 risdykcyǫ swoǫ Krolewstǫ / dáwšy mu od wšytkiego kługe;
 wżynił mu potym Cessyǫ wšytkiego co miał / áz do ostatniey

Cant. 6.

Eccel. 45.

Amb. in
Exan. 1. 4.
c. 7.

Psal. 83.

sufficienti / vestem inconsutilem, wydarzy się zrak łakomych zoda-
 dakow: náostáreť nádal slug / y Dworzan rożnych / dla asy-
 stencyey y obrony. *Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia,*
 1. Cor. 12. *primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores.* Co wszyt-
 ko troje kształtnie wyrażil Psalmista w słowiech omych Ps. 44.
Asit ut Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varie-
tate. Stánelá Krolowa po prawey rece twoiey / oto spólna
 Jurisdikcyá: w ściácie złotey; oto promizyá: obrożona roz-
 máitoscíá; oto słudzy y Dworżanie: A póki to troje / podług
 niebieśkiego ordinánsu zostawáć w Pełni / y zdobić Kościół
 będzie / póty błogo świątu: ale iáko tu ostátni y Kwadrze
 każde z nich chylić się będzie: kiedy poczyna słudzy tey wielkiey
 Krolowey ná zab / y ohydepřychodzić; *Cum videritis abomi-*
nationem; kiedy teyże *Patrimonium* puśtkámi tracić będzie /
Cum videritis abominationem desolationis; kiedy Jurisdikcyá
 Kościelná z Máiestatu swego wzruszona / powstawáć co raz /
 y pomykáć się tu dolowi będzie / *stantem in loco sancto*; ná ten
 czas moze bésbezpiecznie poczác dzwonić świątu we wszytkie
 dzwony. *Finis venit, venit finis.*

Ze poczne od Jurisdikcyey / wielká jest iurisdikcyá Krolow
 Monárchow / *qui portant orbem*, ále niech mi zá złe nie májá;
 wietśá Duchowná / bo pierwszá: gdyż Duchowni dawney
 ná świecie niż Krolowie. Wpřzód pierwszego głowiełá Pan
 Bog ná Káplánsťwo poświęcił / kiedy záraz po vlepieniu iego
 rece swoie Bosťie ná głowie iego položyli iáko Móyses Bar-
 cepha Biskup Syriyskiy wspárł się ná onych słowách Psal-
 misty: *Formasti me, & posuisti super me manum tuam*, pieknie y
 śeroko wywodzi. *Sacerdotium quippe, per manus impositionem*
confertur. Dopřzód po tey consecracýey Krolew Adam zostal /
 kiedy mu rzeczo ná: *Dominamini piscibus maris & volatilibus cali.*
 Ale y wedle Pogańskiey y Ciceroná in *Somnio Scipionis*, The-
 ologiey / iáslí świąt ten jest Kościółem: ktorego rozumienia
 y Philo / *lib. de Somnijs* & *lib. 2. de Monarchia*. Tedyć kto ná-
 přzód brał posseřsyá w Kościół ten / musiał mieć iáko świe-

Lib. 2. de
 Parad. 28

Psalm. 138.

Genes. 1.

cenie i y charakteru tego pomagą do oddania szolobitney / A-
dámowi / wshytke zwierzęta pobudziła. Ztąd dziwna rzecz /
iż wshyscy od początku świata Krolowie / nie tylko w Żydom /
ale y w Pogaństwie / na Káplánstwo gwałtem sie piali: bo
czuli iako im siela nie dostawało / choć rzekomo opływali w
dostatkach / bez praeminencyey Duchowney Omiliani Gr. eki
y Rzymiani / w ktorých Krolowie oraz *Sacrorum curam* mieli.
Ztąd Poeta : *Rex Anio, Rex idem hominum Ihabis* 3. Aen.
Sacerdos. Pismo święte Krolowicom Synow Dawido-
wych nazywając Káplánami / lubo żaden sie z nich Oltarza
nie tknął / *Filij autem David Sacerdotes erant.* a potym Ewán- 2. Reg. 8.
gelistowie świeci / wywodząc Genealogia Chrystusowa / to
z Krolow / iako Máttheus / to z Káplánow / iako Łukasz / co
innego przez to znać daia : iedno iż pospolu Káplánstwo z
Krolestwem powinno chodzie : Jakoż w Żydowskim Sacer-
dos, Káplan / znaczy nie tylko tego / co sie okolo Oltarza wvira
Sacra Deo facientem : ale też *Principem, Regem, Ksiązęcia* / Kro-
l / co ma regiment nad drugimi / podług animaduerszey A-
bulensá in cap. 19 Exodi Aleć y v nas nie nązbyt dawno Ksia-
żetá wielkie / wielkimi Ksiedzmi tytułowano. Toż oboie
wyrażił dwiema słowypiotr S. wymieniaiać *Regale sacer-*
dorium, A przy tey praeminencyey zostawał każdego czasu
stan Duchowny wszędzie / ale dopiero w Chrześcianstwie /
kiedy wshyscy Krolowie na ten czas dopiero prawdziwemi
Krolami poczuwają sie bydzi / kiedy z rąk Kápláńskich Ko-
rony swoje y berła biorą. *Regum colla atque Principum submit-*
tuntur genibus Sacerdotum. Wiem że to pospolicie Pánowie
Politycy Ceremonia chrzest / aleć iesli to tak iest / toć Ceremo-
nialny tylko / dzisieysí Imperatorowie Zachodni / bo wshytkey
Praeminencyey y Jurisdikcyey znaią sie bydzi prozni / iesli
nie wyznaią / że ich tego oboigá nabawił Papież LEO III.
przenioszsy tu ze Wschodu iura & insignia Imperia / y na Ká-
rola Wielkiego oneż zlawshy. Toć y Krolowie Fráncuscy /
niewiem iako sie przy successyey y powadze ostoia swoiey / ie-

3. Aen.

2. Reg. 8.

Ambr. l. 3.
de Sacerdo-
Aaron. cap.
10.

ąli nie mogli Zacharyas Papież/ utraciwszy do Klastoru
 Zilderyka nazwanego stupidum: przenieść to Krolestwo au-
 thoritate Apostolica z Familiei Moronugiorum, do drugiey
 Familiei Pipidusa Syna Karola Martellego. Tę y on de-
 kretem między bątki przydzie poligzyć/ przez który Biskupi okoli-
 czni/ do Aquisgranu Synodalnie zgromadzeni/ odsadzili Lo-
 taryusza Krolestwo przezeń tyránko okkupowanych/ a oneż
 między bracia jego/ Ludwika y Karola/ równo podzielił; z
 taką słow w rzeczy poważney energiey. *Et nos auctoritate Di-
 vina, ut illud suscipiatis, & secundum Dei voluntatem regatis, mo-
 nemus, hortamur, atq; precipimus.* Że nie wspomnie Krolest-
 wa Nawańskiego/ przez Dekret Stolicy Apostolskiey/ wzac/
 że tak rzekł/ rzucanego. Ale y z naszym względem precedency-
 ey/ z Węgierskim Krolestwem co się działo/ kiedy samo przez
 Anyoly Niebo z Sylwestrem II. Papieżem o tym się znośilo/
 ieśli nie w Kroynikach naszych/ tedy w Kościelnych/ osobli-
 wie y S. Piórra Damiána/ in vita S. Romualdi, może się do-
 czytać kto chce. Nawet długo ciż Krolowie y Monárcho-
 wie od Duchowienstwa dependowali totaliter w rzeczach y
 sprawach wszytkich swoich/ nie tylko do zbawienia/ lecz y do
 rządow politycznych należących. Wiech kto weźrzy w Pán-
 dektá/ abo w kodycem/ postrzeże tam Konstytucyey Konstan-
 tynowej przez Honoriusa reásumowanej/ lib. 16. de Epil.
 audien. Cod. Iustin. w ktorey pozwaláia Prálatom Kościel-
 nym pociesywać/ y pśować dekreta Exarchow swoich. A
 trwał ten zwyczaj/ lubo różne z tey okázyey abusus znáydomá-
 ły się w Duchowienstwie/ do czasu Augustyna S. który przed
 podobnemi sprawami/ nie tylko od kśiag y nabożeństwa od-
 rymać się musiał/ iáko się samże wstarża/ pisząc in Psalm. 129.
 ále y náieść się iáko nie miał często czasu/ podług relacyey Po-
 sidoniusa. Stwierdzaia te rzecz Acta Concilium Toletan.
 ktore niemal tylko Ciuilia negotia, sprawy świeckie/ w dobry
 ie porządek wpráwuiąc/ traktuje. Aniech się ná to nikt nie
 marzeży. *Nescitū quod & Angelos iudicabimus.* Wzdyć to y

cap. 9.

I. Cor. 6.

An yolo

Anyolowie przyda ná sady naše. A powiedział to że záżyie
 słow w teyże Máteryey Chryzostoma S. *Magnus prece verita-*
tu, in celo homo, in terris Angelus: Wielki ogłosiciel prawdy /
 ná niebie głowiek / ná ziemi Anyol. Ngdy to tak iáko nale-
 żało / praktykowano niegdy z obu stron / kwiłnał Kościol / á z
 Kościołem świat. *Alle postquam Sacerdotibus omnes iudices esse*
volunt, iáko sie wskarża Chryzostom święty lib. 3. de sacerdot.
 to jest / skoro widác będzie wiecey Kapłanow pochwili po Ra-
 tuszách / nizeli świeckich w Consistorzách / kiedy Jurisdikcyá
 Kościelna / to przez niezbożność heretycká : to przez subtel-
 ności Polityckie bardziej wycienzenie / kiedy ná biedną relacyá
 Woznego bardziej respektować beda / nizeli ná Ekommuni-
 kú / abo Interdykty Kościelne / snadno sie domyslać co zá tó
 będzie. Wspomina Tacitus de morib. German. o Szwabach
 ieszcze Poganách / że Popowie ich nikogo do Zboru nie pu-
 ści / áz go wprzód iáko barána zwiázali / *ut minor & potesta-*
tem numinis praeferens appareret, aby przez to wzul nád sobá
 moc Bozka y władzú Kościelna. Niestety / ná podobne Ko-
 ścielne teraz zwiázki / słabsze iuz niż páieczyna / gdy nie tylko
 bákóm / ále y muchom przetywać ie nie nowiná / y w vsćiech
 sa / v wielu one brzydkich Acheistow v Psálmisty słowa : *Dis-*
rumpamus vincula eorum, & proiciamus á nobis iugum ipsorum.
 Poczelá tez bylá niegdy powagá Kościelna w tey mierze słá-
 bieć / ále zabiežno temu strasnym sposobem / podpisałszy iez-
 dne y drugá Ekommuniké Krwia Chrystusowa / nábrawšy
 iey w pióro z Kielichá : *Ex viuisco sanguine in atramentum*
Stillavit. Jesli y teraz czeka tego świat / nie ma záprawde cze-
 go / ábowiem predzey Krew pomientona do woła sie zemsty /
 á nizeli kiedy Ablowá / y wymusi ná niebie / że przed czasem
 otrąbić káże Sad strasny ostáteczny : *Cum videritis abomina-*
tionem & c. Sły znáť kiedy sie kurchy Jurisdikcyá Kościel-
 na / ále nie lepszy / kiedy *patrimonium* iey pustoszyć pocznie.
 Reo przyznawa Chrystusa Pána / iákož przyznáć sie godzi zá
 Krolá prawdziwego / *etiam in temporalibus & quidem Ordinis*

Plal. 2.

Theod:
Papa
A. 648.

superiaris, to *ratione Unionis hypostatica*, to *iure redemptionis*, to *iure hereditatis*, to *iure meriti*, &c. tedy trudno Krolowey iego/ to jest/ Kościolowi wmykać tegoż. Tę grzeszy aby była gotowa wtedy Oblubienica tak wielkiego Krola/ zwlaszcza że ią w tym wperwiono. *Multa filia congregauerunt sibi diuitias*, tu *supergressa es uniuersas*; y oprawę dla tego iey zapisano/ nie tylko na niepewnych dziesięcinach/ ale y na dobrach nieruchomych/ w których posessyey iesli Lewitowie niegdy mało wani przy swych dziesięcinach byli/ iako czytamy Iosue 21. tedy dopiero Kościol Chrystusow/ choć za okrutnych onych Dioklecyanow y Maximianow/ o czym siła pieśń Buleb. lib. 10. c. 5. Pius I. Urbanus I. in suis Epist y innis choć kłoly w oczy Pogaństwo dostątki y splendor Biskupow Rzymskich/ na on czas zaraż wielki/ skąd on szedł Pretextata sławnego Konsula Rzymskiego Damazowi S. dany: *Facite me Romanae urbis Episcopum*, & *ero praeuius Christianus*. Hier. 1. Ep. 61. ad Pam. Wpátruia pospolicie wksyscy táież nauce w tym/ że Rybakom Chrystus zlecił rączy/ mżeli inksy kondicyey ludzior/ gubernácyá Kościola swego/ ale y tá w innie nie posłednia/ że ci Rybacy nie byli prósci/ z cechur owych pártáczow co wedła tylko ábo sákiem nárabiaia/ lecz cále niewody zápuszczáia w morze. Postrzegam iá w piotrowym niewodzie ryb málych y wielkich; *Et erat rete plenum magnis piscibus*. Postrzegam nie tylko pospolstwa ubogiego/ lecz y Krolow/ Monarchow/ z cálymi Krolestw y Państw y swe mi. Mogło sie w tym niewodzie zmieszcic Krolestwo Angielskie/ przez Jne/ Ofse/ y Adulsa Krolow/ Kościolowi zápisane/ y plácono z niego szzerze doroczny trybat/ áże do Zentryká Osinego. Zispanskie przez Kamirá/ Portugalskie przez Alfonsá/ Irlandzkie przez Salomona/ Dunskie przez Kanutá y Náralda/ Neapolitańskie przez Roberta Swistárdá/ Węgierskie przez Stefána Krolow SS. temuż Kościolowi tak szzerze oddane/ że ostatni z nich prótestácyá taká uczynil/ *Se deinceps precario regnaturum*, iż szzerzy tylko lastki Apóstolskiej

Ioan: 22.

A. 843.

A. 1144.

A. 844.

A. 869.

A. 1014.

A. 1059.

A. 1000.

miał

niał na potym z successorami swemi krolować. Ze nie wspo-
 mnie Xięstwa Awinionskiego / ktorego od Joanny Roberta
 Krola Sycyliyskiego Corti / Clemens VI. pobożnie dostał /
 A. 1350. Liguricy y Tuscyey / przez Młatylde Heroine ;
 Bambergu (ktory potym Leo I. na Beneuentum przestymar-
 czyl) od Henryka Cesarza Stolicy Apostolskiej ofiarowanych.
 A nie wadzilo to iednak na on czas nikomu / nie mowiono :
 Lecz polknąć pochwili ci Xięza świat wszytek / nie knowano
 praw y Constituciy / aby sie Duchowienstwu wiecey w tey
 mierze przybierac nie godzilo. Napierwszy w tey mierze
 znalazł sie niezbójny Iulianus Apostata, co Kościol z dostate-
 kom iego złupić chcieli / y przez generalny edykt swoy konsisto-
 wal dobra wprzod Kościelne / potym y prywatnych osob /
 przyczynę tego tak dawszy : Ponieważ ubogi był Chrystus /
 toć y naśladowcy iego nie powinni nic mieć. Na coż to wy-
 szło ? Na to / że kiedy Siskalowie / Pásporty Cesarstkie na
 drzewiach Kościelnych / także dostatnich Chrzescian / iako S.
 Gallitana / Zięcia Konstantynowego / y iemu podobnych /
 przybijali / aż natychmiast / częścią ślepotą częścią trudem za-
 rażeni / abo od czarta opętani / doznali na sobie / iako sie o to
 środze gniwało niebo. Szeroki świat / á co daley wystaw-
 niwszy / co raz wiecey za tym potrzebować musi : y Oltarzom
 niewiem iako wprzywleciowany nie nowina sie iuz śacować /
 á krom tego śnádniej zámse o Iuliany / niż o Konstantyny.
 Wiec choć sie to nikomu nie nádaie / iako aurum Tolosanum,
 przy ktorego odrobinie każdy tracił wszytko swoje / á przecie
 ludzie pospolicie wyrzeszczają oczy / y mra na Kościelne.
 Ciezka ona passya była na Dawida / kiedy tak zmarł / izgo nie-
 podobna rzecz była rozgrzac. Cumq. opriretur vestibus, non ca-
 lescebat. A ta febra zkąd ? kiedy persequitował Saul Da-
 wida / stryl sie w iedne iastlinie nieborak Dawid : do teyże ias-
 tlinie trąsunkiem Saul wiedzcie / aż Dawid miłżkiem wezmie
 w reł. rucho od śarty Saulowey / y wrznie go kawałce. Po-
 świecona to rām śata była / iako pokazuia Doktorowie : y że

A. 1019.

ta Red: 24

tey troche Dawid śarpnął / wyrzchło mu płatką onego / że pod
 swemi koldrami bucznemi / y subami nie mogli sie do śmierci
 zagrzać. Mogłby kto nie dowierzać / kiedyby nie Augustyn
 Święty napisał z de Ciuit. c. 17. że gdy Pyrrhus poduszczony
 a Tarentinis, plondrował pánstwo Rzymskie / a oraz mor-
 stogi ná bydło y ná ludzic pánował w Rzymie ; okázya y przy-
 czyná tak ciężkich plag nie inśa znalazła sie / gdy Libros sybil-
 linos porádzono sie / iedno *Quod plurimas ades sacras c. ntra Di-*
uinum ius occupassent ; że wiele mieysc Bogom oddánych zpro-
 sánowali Rzymianie / ná rozprzestrzenienie palacow swoich ;
 iesli kámienni ábo drewniani Bogowie nie dali sobie nic wy-
 dzierać ? coż rozumieć o prawdziwym Bogu nászym / iesli
 przespí krzywdy swoiey / *Et non accelerabit* dla tego samego
iudicium. A za tym oto plage za plága / pod ktoremi ledwo-
 tuż świat dycha / zmyka ; nie tylko iáko instrumentá gniemu
 swego / ále też iáko poselki pewne bliskiego sadu pomienioneg.
Cum videritis abominationem, &c. Máo ná tym swiátu / że
 sierzucca ná wladzú ábo dobre mienie / ále y ná slugi Rosciel-
 ne czesto gáś czyni. Dluo nie za ludzic / ále za Anyoly Ká-
 plány miáno y czczoné ; domy / ktorych prog nogá Kapłan-
 ska przestąpiła / za błogosławione poczytano ; do mieysca
 gdzie siedział Káplan / wbiegano sie ; ofrawki chleba ktoreg
 nie dotad / pilnie zbierano : y za Reliquie ná pierśiach wiesz-
 kano : iáko czytamy o Máximie Cesarzowey v Sulpiciusá /
 in vita S. Martini. Wprawdzie bywali y mortyfikowani ro-
 żnie / owšem ná przywileiu to máia. Nie darmo iedneyze
 Ceremoniey posrzegani w Piśmie / ktorey zażywano przy po-
 święcániu Káplánow / y przy skazowániu ná śmierć obwi-
 nionych / bo tak ná rąmtych kładziono rece iáko y ná tych / iá-
 ko czytamy Danielis 14. o Zuzánnie : *Posuerunt manus suas*
super caput eius. Ale y do Ofiary nalezace byđło nń wrezucóno
 w ogień / wprzód takze ná nie rece kładziono. *Leuita quoque*
ponent manus suas super capita boum Numer. 8. Ale iednak
 choć *inter persecutiones* przy honorze swym / záwsze ciż Káplán

zostawali. Tenże Charakter zdobi ich teraz co y przed
 tym / iednak świat / ieśli iedenże co pierwey / przeciwko nim
 teraz / nie moia rzecz bydz Censorem. Rzecz podobno kto ?
 Ba inżci tak / iedenże Charakter y teraz / ale nie iednakie obyczaj
 ie ? wieś to Pan Bog ; *Et qui iudicet.* Porozniwszy sie iez
 dnego czasu dway Duchowni / obścogzli Konstantyna Cesa-
 rza / prosiac aby ich rozsadzil : az Cesarz porwie z Stolu Staz-
 tuta / wrzuci ie w komin / y rzecze : *Sacerdotum iudicium Deo*
referuo. Nie do mnie nalezy / ale samemu tylko Bogu / sadzić
 Kapłany. A gdy mu sie drugi raz o toż przykrzono / zazyl
 onych slow z Psalmu 81. *Deus stetit in Sinagoga Deorum : in*
medio autem Deos diiudicat. Wzdyście wy (prawi) nie prosici
 ludzie / ale Bogowie / toć mnie prostemu Laikowi trudno
 was sadzić / chyba temu samemu o ktorym napisano : Staz-
 nal Bog w Bożnicy Bogow / a w poysrodku Bogi rozsadza.
 Lecz kśtałtnie Egypcyanie dawni Kapłana konterfetowali
 podlug relacyey Pieriusza / malowali go in Pontificalibus ,
 kładli mu w prawa reke Zegar / a w lewa Slonce zaćmione /
 a co żywo pokazuje go sobie palcem / z takim napisem : *Non*
nisi cum deficit spectatorem habet. Mily Boże / bez przestanku
 biega do kola Slonce oświecaiace świat wshytel / odżywiaiace
 ziemię / wigoru wshytłim rzeczom pod niebem dodaiac / w
 przepaściach naostatel podziemnych Minery y trusze bogac-
 te cudownie przepalaiaac / a każdy przed Sloncem mruzy oczy /
 ani sie na nie zapatrzy / chyba ze naimniey pocznie blátowac.
Cum deficit. Także y Zegar / bedzie wybijał dobrze / y dirigo-
 wac wedle iego prawdziwego Indexu bedziemy sprawy wshy-
 tkie y zabawy nasze. A ktoż sie ozwie chwalac on Zegar że
 idzie dobrze ? niechże tenże Zegar trąfunkiem / miasto piaci /
 wderzy cztery albo trzy / az co żywo y Zegarmistrzowi laie / y co
 Zegar nakrecal / przymawia. Jeśli sie nie myle / tedy w ten
 cel zmierzaiac one słowa o slugach Bozych Jzaiasowe / podlug
 Translacyey LXX. *Sicut hora super montes pedes annuuciantis*
bona. Takie to pospolicie szczęście Duchowni maia : abyloby

Num: 21

I. Pet. 4

Hier:
Rocellus.

ieſzcze nie równo gorzey / kiedyby ſwiat mógł ſie bez nich o-
beyſć / y nie musiał podczas oddać czołobitniey / lubo rozu-
mowi ich zaſięgając zdrowey rady / lubo czemu drugiemu / kie-
dy potrzeba przyciſnie. Mamy tego żywy abrys y Mozyſza /
kiedy owo Krol Madyarıcki Balaſ potrzebował pilno
Balaáma praktyczkã / y wyprawił po niego Poſty / mało ná-
tym / ale dowiedziawſzy ſie że iedzie / y ſami ze wſzytkim dwos-
rem zaiechał mu droge. *Quod cum audiſſet Balac, egreſſus eſt in occurſum eius in oppido Moabitarum.* Tak buczno przylety / y
wezestowany Balaám / rozmowi ſie doſtatecznie y roſprawi
z Krolm / aż go zaraz wſyſcy odbieją / aż mu nie ma kto wlo-
żyć w tłomoczku : ſpyta ſie o Krolu / y powiedza mu że inż
Krol w mili / ſpyta o woz / y rzeka iedź ná czym chceſ / nie maſz
tu podwody dla ciebie. *Surrexitq; Balaam, & ruerſus eſt in locum ſuum, Balac quoque viã quã venerat redijt.* Co wważa-
iac Oleáſter / tak to ſtoſnie do Politykom / ktorzy za tego wieku
pluzyli. *Solent Reges & Principes, cum egent opera alicuius pau-
peris aut Religioſi viri, magnam illis oſtendere familiaritatem, quod cum fuerint conſequuti, non amplius eos norunt.* A nie maſz w
te obluda y zniewage ſlug ſwoich weyrzec Sedzia ſpráwiedli-
wy ? *Tempus eſt tempus eſt, ut incipiat iudicium a domo Dei;*
zwlaſzcza że mała barzo nadzieia zſtrony poprawy. Wygaſt
po wſytkiey części płomien oney żarliwoſci / ktora niegdę pa-
látać Canu? Krol Dunſki / ſam w oſobie ſwey wytykał ná Ro-
ſciol dzieſięćiny / y ná tey wſludze pobożney / wſtety wloczynia-
mi od nieżbożnych poddanych : zarobił ná takie Elogium, że
Plus gloria, quàm cruoris ex illis vulneribus effluxit; wiecey ſwia-
tła niżeli krwi z ran onych wypłynelo. Albo z taką żarliwo-
ſcia drugi Krol Henryk II. Francuſki zdiety / poſtrzegając co-
raz więkſzey w Kroleſtwie ſwym zniewagi Káplánom / ka-
zał wymalować ná Koſciółem Kieżyc / iaki ſie daie widzić
pod Kwadra oſtátnia : przy Kieżycu zaś zbroyna reke / z na-
piſem takim : *Donec impleat orbem.* Niech wie / práwi / ká-
zdy że to żelázo nie zeydzie z ręki moiey / aż dokaże / że z támtęy

ostatniey Kwadry nad Kościołem / Pełnia się aśtanie / w kto-
 rey iako sam Kiezye / tak y Kościół nastal. A gdy potym
 między Duchownemi y Politykami Senatorami / differencye
 okolo precedencye w Parlamencie nastąpiły / y świętey Du-
 chowienstwu cięższy bydy pozeły / rozumiejąc / że y w Krolu
 za czasem miał ostydnąć pierwszy zelus, aż Krol wyciągnie re-
 rę / y rzecze: *Iam diu dexteram meam Ecclesia dedicavit*; Coż?
 ięśliście wy zapomnieli / tedy ja wam przypominam / że m te
 ręce poświęcił dawno / y szczerze oddał na usługę y obronę Ko-
 ściółá świętego. Na podobnych Żelantách że znącnie ze-
 szło / tych też dawnych wygrześć trudno z pod ziemię / czegoż
 się innego spodziewać / iedno brzydkich prędko pustek w Ko-
 ścióle. *Cum videritū abominationem*, a potym / *iudicium*.
 Wier co tu nazywa Ewangelistá *desolationem*, pustkami / to
 Paweł s. nazywa *discessionem*, odstąpieniem. Alubo przeze
discessya rozumieć niektórzy ruine ostatnią Pánstwa Rzym-
 skiego / aleć wedle pospolitego zdania / bázzyeć miał w konfi-
 deracye Paweł s. *discessya* abo odstąpienie od dawnych zwy-
 czajów Chrześciańskich y nabożeństwą / y to ogłosił za nape-
 wnienysze hasło Sadu ostatniego / mówiąc: *Quasi instet dies*
Domini, ne quis vos seducat ullo modo. Uciech was (prawi)
 nięć nie zwodzi żadnym sposobem / żeby iuż nadeyść miał dzien
 Pánstki. *Quoniam nisi venerit discessio primū*; abowiem
 nie przydzie / ięśli pierwey nie przydzie odstąpienie.

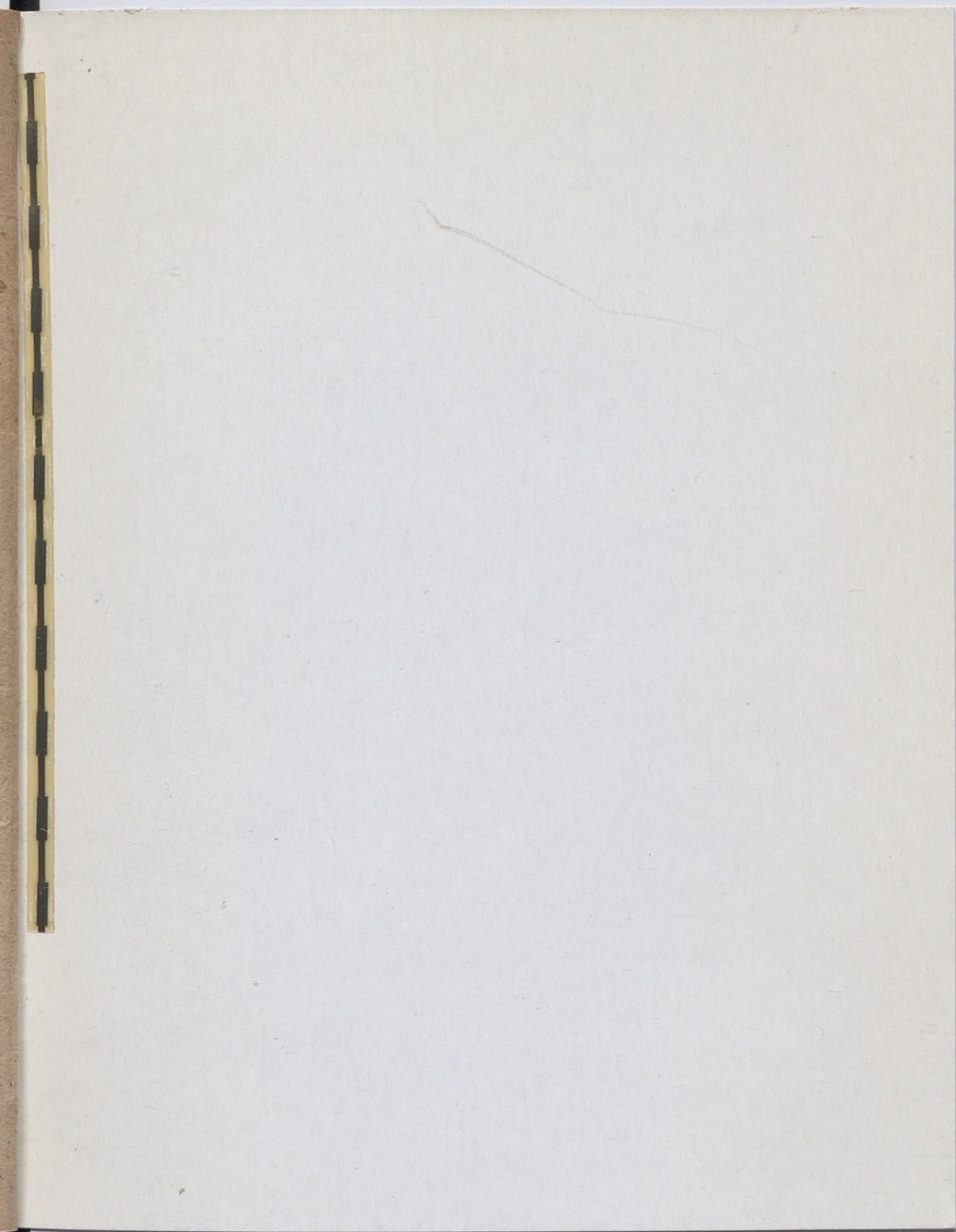
Qui legit, intelligat.

Botherus.

2. Thesi 2

221540I